Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 155 (2157) ♦ Субота, 21 серпня 1999 року ♦ Ціна договірна

21 серпня

✔ 1627 р. Надруковано перший словник української мови Памви Беринди.

✔ 1923 р. Затвердження РНК СРСР положення про Державну планову комісію СРСР (Держплан СРСР).

✔ 1943 р. Відкрився надзвичайний збір ОУН.

✔ 1981 р. Науковці вперше повідомили про загрозу глобального потепління на Землі.

✔ 1996 р. Засновано відзнаку Президента – орден «За мужність».

Привітання Голови Верховної Ради України Олександра ТКАЧЕНКА з нагоди 8-ї річниці незалежності України

Дорогі співвітчизники!

Сьогодні виповнюється вісім років відтоді, як Україна зробила свій історичний вибір — будувати незалежну демократичну державу.

Ми проголосили незалежність із щирим всенародним бажанням створити процвітаючу країну, сповнену гідності за своє місце в сучасній Європі та світі, в якій єдиним джерелом влади є народ, а влада, безумовно, забезпечує права громадян. Я переконаний, що народ України ніколи не відмовиться від цього благородного прагнення і має шанс втілити його, переступаючи поріг третього тисячоліття.

Біля колиски української державності, суверенітету нашої країни стояла Верховна Рада України — виразник волі і прагнень нашого народу. Саме вона заклала підвалини демократичного устрою нашого суспільства, соціальної, правової молодої української держави. Саме вона прийняла Конституцію, в якій закріплено перші здобутки нашого народу на новому етапі його історії.

(Закінчення на 2-й стор.).

Офіційно

МЗС звітує про свою роботу

Сьогодні в Національному виставковому центрі в рамках національної виставки «Україна — крок у нове тисячоліття» відбудеться презентація стенду «Зовнішньополітична діяльність України». У заході візьмуть участь перший заступник міністра закордонних справ Олександр Чалий та посли держав, що акредитовані в Україні.

Історія проситься в сни нащадків

Колаж Володимира КИСЕЛЬОВА.

Того дня я повертався з відпустки. Ранок видався сонячним і прохолодним, як усі ранки на межі літа й осені. І хто б міг тоді подумати, що той день — не просто межа між літом та осінню, а межа між двома епохами. Що той ранок — ранок народження нової держави, межа, за якою розпочався розпад останньої імперії на земній кулі.

У квартирі найперше включив телевізор — йшла пряма трансляція сесії Верховної Ради. Леонід Кравчук зачитував текст Акта про незалежність України — неповторна історична мить. Мить серпневого ранку 1991 року. Мить, яка породжує надії та сподівання.

Кажуть: надія вмирає останньою. Напевне, саме вона дозволяє громадянам незалежної України вірити у краще майбутнє — власне та держави. Вірити вже вісім років — попри всі негаразди, попри бездарність високих урядовців, політичне протистояння гілок влади і партій.

(Закінчення на 10-й стор.).

Та ми ж уміємо самі!

«З великою зацікавленістю ознайомився з тематичною добіркою «Та ми ж уміємо самі!», надрукованою в «Голосі України» 1 липня ц. р. Вважаю, інформація про оригінальні технічні новини вітчизняного виробництва повною мірою сприятиме розвитку патріотизму, національної гордості та гідності, які, на жаль, останнім часом зведені нанівець...».

Це рядки з листа до редакції голови правління Київського ВАТ «Томак» В. Шаравського.

Не приховуємо, приємно читати такі листи. Адже саме на таке сприйняття інформаційних добірок, коротких матеріалів і розрахована наша нова рубрика «Та ми ж уміємо самі!».

Ми щиро дякуємо В. Шаровському за листа і обіцяємо детальніше й ширше розповісти про це підприємство, його сучасну продукцію. А в цьому номері напередодні нашого великого національного свята — Дня незалежності вважаємо за доцільніше повідомити читачів газети про нові вироби вітчизняного виробництва, його відновлення, пошуки народних умільців і оновлення забутих звичаїв з кількох регіонів України.

Редакція газети «Голос України».

(Тематичну добірку читайте на 8, 10-й стор.).

Проблема-2000

Є спосіб уникнути комп'ютерної помилки

Уряд надасть кошти на виробництво й закупівлю вітчизняних пристроїв (контролерів) для комп'ютерів з виправлення помилки 2000 року. Для повної ліквідації наслідків комп'ютерної «проблеми 2000 року» знадобиться 120—130 тисяч контролерів.

Пристрій створений групою розробників з Інституту кібернетики ім. Глушкова, що організувала власну фірму. Вартість виробу — 55 грн. З 1406 інформаційних систем, що їх експлуатують органи виконавчої влади України, для 374 прогнозовано істотні негативні наслідки, повідомляє «Інтерфакс—Україна».

Рахунок особистого виборчого фонду кандидата у Президенти України ТКАЧЕНКА Олександра Миколайовича, ідентифікаційний номер 1431004872, відкрито у Печерському відділенні № 3715 міста Києва Ощадного банку України, рахунок 26207502242, МФО 320241 (м. Київ, вул. Хрещатик, 6).

Експорт послуг України у першому півріччі знизився на 5,6 % порівняно з таким само періодом 1998 р.

У номер

✔ Київ

Повідомлення прес-служби Верховної Ради України

З 25 серпня ц. р. розпочинається акредитація засобів масової інформації на четверту сесію Верховної Ради України чотирнадцятого скликання. Для одержання акредитації до прес-служби Верховної Ради необхідно подати підписаний керівником ЗМІ та завірений печаткою лист-клопотання зі списком журналістів.

До листа додаються:
для друкованих видань — копія свідоцтва про реєстрацію, для телерадіокомпаній — копія ліцензії на мовлення;
2 фотокартки (3х4);
для іноземних журналістів — копія картки акредитації МЗС України.

Прохання надати прес-службі останні номери видань та добірку публікацій про третю (минулу) сесію ВР.

Документи подавати за адресою: вул. Садова, 3, кімната 521 (5-й поверх), телефон 293-43-82.

Список кандидатів у Президенти України, зареєстрованих на виконання рішення Верховного Суду України

БАЗИЛЮК Олександр Філімонович, 1942 року народження, громадянин України, голова Слов'янської партії, освіта вища, проживає у м. Донецьку, висунутий Слов'янською партією

ГАБЕР Микола Олександрович, 1960 року народження, громадянин України, член Патріотичної партії України, освіта вища, народний депутат України, проживає у м. Києві, висунутий Патріотичною партією України

КАРМАЗІН Юрій Анатолійович, 1957 року народження, громадянин України, член Партії захисників Вітчизни, освіта вища, народний депутат України, голова Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності та боротьби з організованою злочинністю і корупцією, проживає у м. Одесі, висунутий Партією захисників Вітчизни

КОНОНОВ Віталій Миколайович, 1950 року народження, громадянин України, член Партії зелених України, освіта вища, народний депутат України, проживає у м. Києві, висунутий Партією зелених України

ОНОПЕНКО Василь Васильович, 1949 року народження, громадянин України, член Української соціал-демократичної партії, освіта вища, народний депутат України, проживає у м. Києві, висунутий Українською соціал-демократичною партією

РЖАВСЬКИЙ Олександр Миколайович, 1959 року народження, громадянин України, член Всеукраїнського політичного об'єднання «Єдина Родина», освіта вища, народний депутат України, проживає у м. Києві, висунутий Всеукраїнським політичним об'єднанням «Єдина Родина».

У комітетах Верховної Ради України

22 законопроекти опрацьовують тепер у Комітеті з питань будівництва, транспорту і зв'язку. Секретаріат комітету, народні депутати, які в цей час є на робочих місцях, вивчають зауваження і пропозиції, що надійшли до цих законопроектів, аналізують непросте становище у профільних галузях комітету. Зокрема, підготовлено до другого читання проект закону «Про транзит вантажів», внесений на розгляд групою народних депутатів —членів комітету. Триває напружена робота з узгодження двох варіантів законопроекту «Про використання радіочастотного ресурсу України». Разом із зайнтересованими міністерствами і відомствами готується виїзне засідання комітету з проблем тепло- і енергозберігаючих технологій у будівництві.

Прес-служба Верховної Ради України.

✔ Фотофакт

Ось так горить кокаїн у котельні однієї з військових частин ВМС України у Севастополі. 624 кг наркотиків намагалися перевезти транзитом через Україну.

Фото Сергія СВІТЛИЦЬКОГО (УНІАН).

Привітання Голови Верховної Ради України Олександра ТКАЧЕНКА з нагоди 8-ї річниці незалежності України

(Початок на 1-й стор.).

Знаменно, що саме в останній час незалежність України була наповнена міжнародно-правовим змістом. Верховна Рада України та Державна Дума Росії ратифікували міждержавний договір, який остаточно підтвердив державний суверенітет України в її священних і непорушних кордонах.

У нас здавна склалася традиція: в червоний день календаря підбивати підсумки зробленого, говорити про нові надбання. На жаль, сьогодні ми мало чим можемо похвалитися. Країна перебуває в глибокій, всеохоплюючій кризі. За роки так званих радикальних реформ економіка країни занепала. Більше того — занепад триває. Внаслідок цього 80 відсотків наших громадян опинилися за межею бідності. Погіршилася демографічна ситуація. Давайте будемо чесними самі перед собою: на порозі третього тисячоліття Україна зійшла з напрямів погресивного розвитку. Вона йде шляхом саморуйнування.

Причини? Передусім — неспроможність виконавчої влади запропонувати народові реалістичну програму виходу з кризи з урахуванням і нашого все ще потужного економічного потенціалу, і мудрості народу, здатного долати будь-які труднощі в ім'я великої мети. А хіба може бути мета величніша і благородніша, ніж добробут кожної української сім'ї, процвітання країни?

Таке становище не може не тривожити наших громадян, їхніх обранців — народних депутатів України. Поглиблення руйнації, біль народний стимулювали депутатський корпус започаткувати розробку Національної програми відродження України. Її положення нині широко відомі і здобувають дедалі більшу популярність.

Основоположний орієнтир Програми — опора на власне виробництво. Пріоритети — агропромисловий комплекс, енергетика, наука і освіта.

Розумію, багато що залежить від президентських виборів 31 жовтня. Але хочеться вірити, що які політичні сили не прийшли б до влади, вони мусять визнати необхідність діяти за основними напрямами Національної або подібної до неї програми. Цього вимагає саме життя.

В день національного свята нам годиться правильно зорієнтуватися, аби зробити правильний вибір напряму подальшого розвитку країни. А далі, засукавши рукави, — до невтомної праці. В ім'я добробуту кожної родини, в ім' відродження країни.

Успіхів і здобутків усім вам, дорогі співвітчизники! Добра й здоров'я!

Зі святом вас!

Голова Верховної Ради України Олександр Ткаченко сердечно привітав колектив Одеського заводу сільськогосподарських машин з черговою річницею заснування підприємства. Його майже півторастолітня історія, йдеться у привітанні, дає підстави висловити впевненість, що попри всі негаразди і труднощі перебудовної доби «Одессільмаш» увійде в нове тисячоліття з новими технологіями, новою продукцією, європейською якістю техніки. Голова Верховної Ради побажав акціонерам заводу плідніше працювати на розвиток економіки держави, на добробут кожної сім'ї.

Прес-служба Верховної Ради України.

Голова Верховної Ради України О. М. Ткаченко надіслав головам обласних рад привітальні телеграми з нагоди восьмої річниці незалежності України. Олександр Ткаченко побажав усім трудящим областей щастя і плідної праці в ім'я благородної справи відродження нашої держави.

Прес-служба Верховної Ради України.

Усе розписано і профінансовано

Як і торік, нинішнє святкування незалежності України у столиці набуде відчутного військового забарвлення. Тільки тепер сухопутний парад доповнять показові виступи авіаторів над Хрещатиком. Щодо культурних заходів, то все майже без змін. Під головні святкові майданчики традиційно будуть задіяні Співоче поле, Європейська площа та майдан Незалежності. І, звичайно, відбудеться урочистий концерт у палаці «Україна». Щоправда, вхід на нього — лише за запрошеннями.

Отже, подробиці. Передчуття свята киянам подарує міська виставка квітів, що завтра, вже в 44-те, відкриється у Печерському ландшафтному парку.

Післязавтра, в понеділок, — день святковий, але дещо важкий для водіїв та пасажирів. На першу годину дня заплановано урочисте покладання квітів керівниками держави до пам'ятників Тарасові Шевченку та Михайлові Грушевському. Потім у палаці «Україна» відбудуться урочисті збори та святковий концерт, режисером якого незмінно з року в рік є Борис Шарварко.

Подібний ажіотаж, але у набагато більших масштабах, доведеться витримати вранці 24 серпня центральній столичній артерії. Урочистий марш розпочнеться о десятій годині — Хрещатиком пройдуть 14 парадних батальйонів, що представляють Збройні сили, Національну гвардію, МВС, Прикордонні війська. Загалом для участі в параді залучено понад 3 тисячі осіб та 122 одиниці колісної та гусеничної техніки. Крім того, у небо здіймуться 36 літальних апаратів. Щоб не пошкодити дорожнє покриття, колеса і траки машин будуть покриті спеціальною гумою.

Авіаторам суворо наказано дотримуватися екологічних вимог: гелікоптерам — не знижуватися більш як на 400 метрів, літакам — більш як на 600.

Фіналом параду стане святкова композиція «Україні слава!», у якій виконають кращі хорові колективи Києва та України на майдані Незалежності.

О другій годині з головної площі столиці стартуватиме «Кубок незалежності» з напівмарафону, який охопить площу Льва Толстого і поверне назад — до Європейської площі. І ще одна данина спорту — о 16-й годині в Музеї історії Києва відкриється виставка «Крок до перемоги», присвячена братам Кличкам.

Також о другій годині на Європейській площі розгорнуть свою святкову програму «Таврійські ігри». Кияни зможуть сповна оцінити можливості живого звуку та великих плазмових екранів. Дійство розпочнеться виступом фольклорних колективів з різних країн світу — учасників 1-го Міжнародного фольклорного фестивалю. Їх змінять лауреати благодійного дитячого фестивалю «Чорноморські ігри», а затим — номінанти Всеукраїнської премії «Золота Жар-птиця». Уперше після народження сина вийде на сцену Ірина Білик.

Підготовка до параду 17.08.99 р.

У прихильників традиційної естради вибір більш широкий: о 17-й годині на Співочому полі та майдані Незалежності паралельно розпочнуться театралізовані музичні дійства за участю найкращих колективів міста. Тільки на Співочому обіцяють ще й феєрверк.

І наостаток кілька цифр. За повідомленням агентства «Інтерфакс-Україна», на проведення урочистих зборів, святкового концерту та інших заходів на честь святкування 8-ї річниці незалежності України Кабінет Міністрів виділив 866,7 тис. гривень. З них 356,2 тис. — на концерт у палаці «Україна», 79,49 тис. — на урочистий прийом та 430,99 тис. — на забезпечення обслуговування делегацій з регіонів (проживання у готелях, харчування тощо). Половину цієї суми буде профінансовано за рахунок асигнувань, передбачених у держбюджеті для Міністерства культури та мистецтв на проведення централізованих заходів, а решту — за рахунок резервного фонду Кабінету Міністрів.

Анастасія ПЕРЕПЕЛИЦЯ.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Голова Верховної Ради України Олександр Ткаченко надіслав телеграму Голові Великих Національних Зборів Турецької Республіки Йилдириму Акбулату, в якій висловив почуття щирої скорботи у зв'язку зі стихійним лихом, що спіткало турецький народ — землетрусом великої руйнівної сили. «Прошу Вас, пане Голово, — йдеться в телеграмі, — передати глибоке співчуття сім'ям загиблих і постраждалих».

Правління і колектив Національного банку України з глибоким сумом сповіщають про раптову смерть на 51-му році життя завідуючого сектором Департаменту пруденційного нагляду

ЧАЛОГО Миколи Дементійовича

і висловлюють щире співчуття рідним і близьким покійного.

На святкування незалежності України кабмін виділив 866,7 тис. гривень

Олександр ТКАЧЕНКО, Голова Верховної Ради України:

Місцеве самоврядування в Україні на сучасному етапі: проблеми становлення і перспективи розвитку

Ось уже вісім років Україна живе в умовах незалежної держави. Як же відбувається її розвиток, які перешкоди долаються на шляху державотворення? Цей масштабний за своєю значущістю та суспільними наслідками процес має утвердити Україну як процвітаючу державу, а її народу забезпечити гідне його славної історії майбуття. Безперечно, провідна роль у цьому процесі по праву належить українському парламентові — Верховній Раді України. Саме вона започаткувала процес суверенізації союзної республіки, прийнявши 16 липня 1990 р. Декларацію про державний суверенітет України, а 24 серпня 1991 р. — Акт проголошення незалежності України. Завдяки копіткій і наполегливій роботі представницьких органів влади Україна здобула міжнародне визнання, вступила до Ради Європи, зберегла соціальний мир у важких умовах соціально-економічної кризи. Українському парламентові вдалося подолати відчуженість і взаємну недовіру у стосунках з нашим найближчим сусідом —Росією та переконати Державну Думу Російської Федерації ратифікувати Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією, підписаний 31 травня 1997 р., тим самим закріпивши визнання Росією незалежності України та її державних кордонів. Зазначений Договір відіграє помітну роль у пожвавленні міждержавних взаємин між двома братніми країнами, в обміні досвідом державотворення та розвитку місцевого самоврядування. Саме до розвитку і вдосконалення місцевого самоврядування я і хотів би привернути увагу.

Місцеве самоврядування як інститут народовладдя в Україні

Сучасну цивілізовану демократичну державу неможливо уявити собі без повноцінної та дієвої системи місцевого самоврядування. Якою б досконалою при цьому не була державна влада у центрі, вона ніколи не стане життєздатною та ефективною, якщо не буде самоврядування на місцях. Світовий досвід підказує: чим розвинутішими є держава і громадянське суспільство, тим більшими є роль і значення місцевого самоврядування, тобто, розвивається самоврядування — прогресують у своєму поступові держава і суспільство, занепадає воно — нищиться міць держави і процвітання суспільства.

Нагадаю, що під місцевим самоврядуванням розуміють право і реальну здатність органів місцевого самоврядування регламентувати значну частину місцевих справ і управляти нею, діючи в межах закону, під свою відповідальність і в інтересах місцевого населення. Саме на таке розуміння орієнтує нас Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 р., ратифікована Україною в 1997 р. Втілене воно і в національному законодавстві — зокрема, в Конституції України та в Законі «Про місцеве самоврядування в Україні».

За умов сучасної України розвиток місцевого самоврядування набуває особливого значення в світлі реалізації положень Конституції України та трансформації держави у правовій перспективі.

Будуємо місцеве самоврядування в Україні не на порожньому місці. Маємо за плечима і традиційні форми місцевого самоврядування часів Київської Русі, і муніципалітети доби Магдебурзького права, і земське самоврядування минулого століття. Маємо також ще на нашій пам'яті багато в чому повчальний, часом —неоднозначний і суперечливий досвід розвитку рад у XX столітті. Мусимо, не сперечаючись, враховувати його і мудро засвоїти.

Зусиллями передусім Верховної Ради протягом останніх років новітні основи самоврядування остаточно закріпилися і в незалежній Україні. Незворотності розвиткові самоврядування надало прийняття українським парламентом довгоочікуваної Конституції 28 червня 1996 р. Власне, саме з її прийняттям було завершено пошук варіантів місцевого самоврядування в нашій державі. А він, як відомо, відзначався суперечливими, а часом і прямо протилежними, взаємовиключними підходами щодо того, бути чи не бути місцевому самоврядуванню в Україні і яким йому, власне, бути. У ході конституційного процесу питання про організацію місцевого самоврядування було чи не найгострішим і чи не найболючішим політико-правовим питанням, каменем спотикання у протиборстві різних політичних сил.

Свою роль у цьому процесі зіграли різні фактори. Їх дія в цілому призвела до повороту суспільства обличчям до самоврядування, до формування у структурах нинішньої державної влади позитивного ставлення до нього. Проте тривогу сьогодні викликає інше. Адже й донині ані наше суспільство в цілому, ані кожний пересічний громадянин окремо ще не усвідомили, що самоврядування і є тією структурою, яка перш за все повинна перейматися щоденними проблемами людини від її народження і до останнього її подиху. Бо дитячі садки, школи, стадіони, будинки-інтернати, шляхи, газ, тепло, світло, громадський транспорт — то не є сфера безпосередньої компетенції для центральних органів влади більшості сучасних держав. То поле для діяльності місцевих самоврядних структур. Повсякденні турботи людей мають стати їх турботами.

Вважаю, за роки, що минули, місцеве самоврядування вже стало, без перебільшення, чи не найважливішим елементом взаємозв'язку держави і суспільства. Сучасну Україну без самоврядування годі собі уявити. Водночас воно перетворилося і на ключовий політичний і правовий інститут самого суспільства, стало невід'ємним компонентом управлінського процесу і законотворчої діяльності в Україні. Хоча — якщо зважити на європейські та світові стандарти — зроблені в цьому напрямі лише перші кроки. Про це свідчать і численні колізії, пов'язані із запровадженням у життя самоврядних засад, і невміння, а часом і відверте небажання деяких високих посадових осіб їх вирішувати на користь місцевих мешканців, а не на догоду власним амбіціям. Та й про місцеве самоврядування саме як про систему говорити, як мені здається, ще зарано. Надто багато його функцій все ще здійснюються органами виконавчої влади, навіть після прийняття деяких муніципальних законів не вщухають пристрасті довкола того, виконувати їх чи ні. Деякі посадовці і сьогодні не можуть зрозуміти: обговорення можливих недоліків прийнятих законів не заступає необхідності їх виконання. Бо без цього в державі не можна досягти стабільного режиму законності.

Умов для того, щоб самоврядні структури запрацювали на повну силу, поки що малувато. Одні лише формуються (як-от законодавча база), інші (умови фінансової самостійності, психологічної готовності населення до участі в самоврядуванні) відсутні зовсім.

Водночас досвід років незалежності з усією очевидністю продемонстрував інше: не можна нехтувати місцевими інтересами і потребами на догоду суб'єктивно витлумаченим загальнодержавним інтересам. Адже місцеві справи відбивають найближчі інтереси населення, до яких не повинна бути байдужою і держава, якщо вона претендує на те, щоб називатися демократичною. З іншого боку, саме на місцях вирішуються й такі справи, в яких державний інтерес представлений у найбільш, сказати б, оголеному вигляді (питання оборони, безпеки тощо). Та й ефективність діяльності органів місцевого самоврядування залежить від того, наскільки оптимально в організації місцевої влади поєднані інтереси держави та інтереси громад, державна виконавча вертикаль та ініціатива знизу. Саме тому і заслуговує на увагу ідея державної підтримки місцевого самоврядування. Вона грунтується на тому, що місцеве самоврядування похідне від держави. Держава його визнає і гарантує, вбачаючи в ньому прояв індивідуальної свободи громадян, які належать до тієї чи іншої громади. На користь цього свідчить і Європейська хартія місцевого самоврядування. Вона твердить, що місцеве самоврядування діє в рамках законів, прийнятих державою. Це підтверджує те, що повноваження місцевого самоврядування походять від держави і визначаються нею.

Велике значення, що надається державою підтримці і розвиткові місцевого самоврядування, виявляється і в тому, що його гарантування включено до переліку основних засад конституційного ладу України (ст.7 Основного Закону). Крім того, в нашій Конституції міститься й окремий розділ «Місцеве самоврядування». Конституція України закріпила концептуальні засади місцевого самоврядування, затвердила певні політико-правові умови для нормального його функціонування в нашій державі.

Неодноразово вже з різних трибун говорилося про необхідність визначення єдиної державної політики підтримки місцевого самоврядування та затвердження концепції муніципальної реформи. Ця концепція повинна стати водночас і рушієм муніципального розвитку, і складовою більш загальної програми — концепції державно-правової реформи в Україні. Тривала відсутність визначення цього вектора державної стратегії гальмує стабільний розвиток українського самоврядування, прирікаючи його на непослідовність і хаотичність. А зволікати з муніципальною реформою й надалі — неприпустимо. Особливо з огляду на величезну роль місцевого самоврядування у процесах демократизації суспільного і державного життя, захисту та реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина, розвитку ініціативи і самодіяльності населення. Проте тут більше проблем і запитань, ніж готових уже розв'язків і відповідей. Єдине, що не викликає заперечень, — це необхідність створення всеохоплюючої правової, і насамперед законодавчої, бази для системи місцевого самоврядування в Україні. Це, безперечно, і болюча, і відповідальна проблема.

Саме у законотворенні та в реалізації прийнятих правових актів належне місце ще має посісти глибоко продумана, зважена і суспільно прийнятна муніципальна політика держави. Муніципальна політика — складова частина політичного курсу держави, особлива його частина. Її суть полягає у визначенні взаємин держави та місцевого самоврядування, її ставлення до перспектив і напрямів його подальшого розвитку.

Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» як основа муніципальної реформи

На сьогодні муніципальна реформа все ще далека від свого завершення. Фактично другий її етап після прийняття Конституції започаткував Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» 1997 р., який став основою для розробки та прийняття інших законодавчих актів про місцеве самоврядування. Саме на його основі були розроблені і прийняті Закони «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» та «Про столицю України — місто-герой Київ».

Як відомо, у деяких містах виникали питання про те, бути чи не бути місцевому самоврядуванню на рівні районів у містах. Згідно зі ст. 5 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» в містах із районним поділом за рішенням територіальної громади міста або міської ради можуть утворюватися районні ради у містах. Районні ради в містах утворюють свої виконавчі органи та обирають в одній особі голову ради та її виконавчого комітету.

Обсяг і межі повноважень районних рад у містах (у разі їх обрання) та їх виконавчих органів визначаються відповідними міськими радами за узгодженням із районними радами у містах з урахуванням загальноміських інтересів та колективних потреб територіальних громад районів, - зазначається в іншій статті цього Закону (ст. 41). При цьому визначений міськими радами обсяг повноважень районних рад у місті не може змінюватися міськими радами без згоди на те районних рад у місті. Це дає змогу покласти край самочинству, яке, на жаль, має місце в деяких містах з районним поділом, особливо з боку міських голів.

У Законі знайдено вирішення зазначеної проблеми необхідності прийняття радами таких, що відповідають законам, статутів територіальних громад. Так, згідно зі ст. 19 з метою врахування історичних, національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей здійснення там місцевого самоврядування органи мають право приймати статут територіальної громади села, селища, міста. Ці статути мають прийматися в межах цього Закону та підлягають державній реєстрації в органах Міністерства юстиції.

На особливу увагу заслуговують ті положення Закону, в яких наводиться визначення територіальних громад сіл, селищ, міст, зокрема, механізм добровільного об'єднання територіальних громад сусідніх сіл у одну (ст. 6). Проте, тут ми маємо справу з проблемою, яку, на жаль, не вирішує до кінця й цей Закон.

Отже, ст. 6 Закону, згідно з якою територіальні громади сіл можуть об'єднуватися в одну територіальну громаду, створювати єдині органи місцевого самоврядування та обирати єдиного сільського голову, сприятиме укрупненню територіальних громад у сільській місцевості, зробить їх в усіх відношеннях самодостатніми для здійснення місцевого самоврядування. Тут треба мати на увазі те, що в Україні налічується 28795 сільських населених пунктів, об'єднаних майже в 10 тис. самостійних адміністративно-територіальних одиниць, які в офіційних документах називаються не дуже вдалим терміном «сільрада». Проте об'єднуються в єдині адміністративно-територіальні одиниці не тільки села, а й селища, а також міста. Наприклад, 907 населених пунктів (сіл, селищ, «сільрад», селищ міського типу, міст районного значення, в яких проживає 1,7 млн. громадян) сьогодні приєднані до окремих міст обласного та республіканського (Автономної Республіки Крим) значення та становлять разом із ними своєрідні адміністративно-територіальні утворення — «міськради» або т. зв. міські округи. Кожен з цих округів знаходиться під юрисдикцією органу місцевого самоврядування, який хоча й називається «міська рада», але обирається виборцями всієї округи та представляє спільні інтереси територіальних громад, що входять до її складу. На відміну від населених пунктів, які після об'єднання в «сільраду» втратили властивості самостійних адміністративно-територіальних одиниць, населені пункти, що входять до міської округи, продовжують бути самостійними адміністративно-територіальними одиницями з власними територіальними громадами та відповідними органами місцевого самоврядування. Так, тільки округа міста Севастополя об'єднує 30 населених пунктів, у тому числі 5 «сільрад», селище міського типу та місто районного значення.

Ось чому в одному з варіантів проекту Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» пропонувалося надати право добровільно об'єднуватися в одну територіальну громаду жителям будь-яких населених пунктів, тобто й селищ та міст. Проте ця пропозиція не знайшла підтримки з огляду на ст. 140 Конституції України, яка надає це право тільки жителям сусідніх сіл.

Під час обговорення проекту цього Закону дискусійним було питання про правовий статус сільського, селищного, міського голови, зокрема про те, чи є він самостійною ланкою в системі місцевого самоврядування, чи має здійснювати свої функції тільки разом із виконавчим комітетом або радою як головуючий на її засіданнях. Перемогла перша точка зору, у зв'язку з чим повноваження сільського, селищного, міського голови визначаються в самостійній главі розділу II цього Закону.

Сільські, селищні, міські голови виконують практично функції колишніх голів сільських, селищних, міських рад, проте є більш відповідальними посадовими особами місцевого самоврядування. Про це свідчать їх повноваження призначати місцеві референдуми щодо дострокового припинення повноважень відповідної ради або порушувати питання перед Верховною Радою України про призначення дострокових виборів відповідної ради (ст. 78), а також здійснювати інші повноваження місцевого самоврядування, визначені цим та іншими законами, якщо вони не віднесені до виключних повноважень ради або не віднесені радою до повноважень її виконавчих органів (п. 19 ст. 42). Крім цього, в сільських радах, що представляють територіальні громади, які налічують 500 жителів, за рішенням відповідної територіальної громади або сільської ради виконавчий орган ради може не утворюватися. У цьому випадку функції виконавчого комітету (крім розпорядження земельними і природними ресурсами) здійснює сільський голова одноособово.

Дуже дискусійними, як про це вже зазначалося, були також питання про те, як мають обиратися районні і обласні ради та який характер їх основних повноважень. У Законі послідовно проводиться принцип, згідно з яким районні і обласні ради мають формуватися відповідно до ст. 71 Конституції України шляхом прямих виборів, а їх повноваження поділятися на ті, які вони вирішують виключно на їх пленарних засіданнях (ст. 43), а також ті, які вони мають делегувати відповідним місцевим адміністраціям (ст. 44). Тут ще раз хотілося б підкреслити, що в межах делегованих цими радами повноважень відповідні місцеві державні адміністрації є підзвітні і підконтрольні цим радам.

Не менш дискусійними були також і питання: яким має бути виконавчий орган місцевої ради та як він повинен формуватися; хто має організовувати роботу в раді, зважаючи на ту обставину, що сільський, селищний, міський голова за Конституцією хоч і головує на засіданнях ради, але не є її членом; який має бути виконавчий апарат районної та обласної ради?

У Законі послідовно проведено ідею, що органом сільської, селищної, міської ради має бути її виконавчий комітет як колегіальний орган. Кількісний склад виконкому має визначатися радою, а персональний - формуватися сільським, селищним, міським головою і зат-

(Закінчення на 4—5-й стор.).

У номер

✔ **Київ**

Президент розібрався і видав сенсацію

Справді сенсаційну заяву зробив Президент України Леонід Кучма з приводу ситуації, що склалася довкола поставок туркменського газу. За його словами, головною причиною їх припинення є надто висока ціна голубого палива. Нагадаємо: туркменська сторона вважає чомусь, що вона припинила поставки не через вартість товару (обумовлену, до речі, відповідною угодою), а через несплату Україною боргів за вже спожите. Не розібралися? Тепер, за логікою, Туркменистан має подати в Міжнародний арбітражний суд сам на себе. Але сенсація ось у чому: хто, як не Леонід Кучма, домовлявся наприкінці минулого року в Ашгабаті про поставки туркменського газу саме за нинішньою ціною?!

Послу уповноважений заявив...

Ми вже повідомляли, що німецькі концерни погодилися на індивідуальні виплати колишнім остарбайтерам без прив'язування їхніх сум до рівня пенсій у країні проживання. Тепер про це, повідомляє «Інтерфакс-Україна», було офіційно заявлено під час зустрічі українського посла у ФРН Анатолія Пономаренка і нового уповноваженого німецького уряду з вищезазначених питань Отто Ламбсдорфа.

✔ **Миколаїв**

«Кінбурн» гарантує безпеку

Створене близько року тому в Миколаєві підприємство «Дельта-лоцман» не тільки активно взялося розчищати замулені підхідні канали до портів, а й прагне по-новому організувати проведення суден в гавані північно-західного узбережжя Чорного моря. За участі київського НДІ «Квант-Навігація» ним щойно введено в дію апаратурно-програмний комплекс «Кінбурн», який забезпечує одночасне проходження Бузько-Дніпровсько-Лиманським каналом до 75 плавучих об'єктів. До того ж «Кінбурн» є головним конструктивним елементом створюваної автоматизованої інформаційно-управлінської системи «Лиман».

✔ **Харків**

Чиста вода — добра вода

Реалізацію великого інвестиційного проекту щодо створення у Харкові виробництва бутильованої питної води високого ступеня очищення розпочав спільно з рядом фірм США колектив виробничого об'єднання «Харківкомунпромвод».

Як повідомив ДІНАУ генеральний директор об'єднання Валерій Петросов, тут застосовуватиметься розроблена ним технологія, яка вперше в Україні дасть змогу очищувати воду не тільки від стандартних забруднень, а й шкідливого для людини дейтерію (ізотоп водню). Американські партнери вже поставили у Харків понад 80 відсотків необхідного обладнання.

Водночас «Харківкомунпромвод» реалізує ще один інвестиційний проект щодо створення з німецькою компанією «СІВА» промислового виробництва коагулянтів — спеціальних хімічних речовин для очищення води.

✔ **Фотофакт**

На Хрещатику й біля нього поки що буденно. Навіть у поодиноких бабусь можна купити всіляку городину. Однак за кілька днів головна вулиця столиці заграє святковими барвами.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Місцеве самоврядування

(Початок на 3-й стор.).

верджуватися радою. Виконком має діяти на професійній основі. Тому до цього органу в якості його членів мають входити керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради галузевого і функціонального характеру.

Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» розвиває і конкретизує конституційні засади матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування, закріплює самостійність місцевих бюджетів, принципи їх формування. Доходи місцевих бюджетів мають формуватися як за рахунок місцевих податків і зборів, інших власних джерел, так і закріплених за ними окремих загальнодержавних податків, перелік яких визначатиметься окремим законом. При цьому держава гарантує органам місцевого самоврядування доходну базу, що дає їм можливість збалансувати бюджети, достатні для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних потреб. Здійснення функцій по збалансуванню бюджетів місцевого самоврядування покладається на районні і обласні ради.

Згідно з цим Законом має остаточно відбутися розмежування комунальної власності, яка згідно з чинним Законом України «Про власність» вважалася різновидом державної власності, а тому підлягала приватизації, та зосередження в руках її єдиного суб'єкта — територіальних громад. Щодо правового режиму цієї власності, зокрема особливостей тієї її частки, що є спільною власністю територіальних громад, правомочності володіння, користування й розпорядження якою від їх імені та в їх інтересах мають здійснювати районні і обласні ради, то це питання має бути ще вирішене законом.

У Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» закріплюються також положення, що визначають гарантії самоврядування, відповідальність його органів і посадових осіб, механізм дострокового припинення їх повноважень. Дострокове припинення повноважень може мати місце або за рішенням місцевого референдуму, тобто самої територіальної громади, або внаслідок дострокових виборів, призначених Верховною Радою України. Воно є заходом непопулярним, вимушеним, викликаним низькою правовою культурою окремих депутатів рад та головних посадових осіб місцевого самоврядування.

Вважаю, що Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» є тільки першим кроком у створенні надійної правової основи для місцевого самоврядування. У процесі «дозрівання» перебувають нині законопроекти «Про органи самоорганізації населення», «Про статус міста Севастополя», «Про примірний Статут територіальної громади», «Про порядок проведення зборів громадян за місцем проживання», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про місцеві референдуми та інші форми безпосереднього волевиявлення територіальної громади» та низка інших. Вони спрямовані на посилення позицій місцевого самоврядування, а відтак, на сприяння подальшій демократизації суспільного життя в Україні. У майбутньому, слід сподіватися, може виникнути потреба в систематизації цих правових актів, створенні Муніципального Кодексу України.

Роль і місце Верховної Ради України в розвитку місцевого самоврядування

Як бачимо, становлення місцевого самоврядування в Україні — завдання не одного дня. До того ж обрана новою Конституцією України модель місцевого самоврядування не знімає з порядку денного необхідності подальшого пошуку шляхів удосконалення роботи місцевого самоврядування, особливо ж на регіональному його рівні — у районах і областях. Цього, зокрема, вимагатиме неодмінно прийнята Європейська хартія про регіональне самоврядування, до якої, слід сподіватися, приєднається й Україна як член Ради Європи. Втіленням цього пошуку і повинна стати ефективна муніципальна політика.

Така політика має полягати, по-перше, в законодавчому забезпеченні самостійного розвитку регіонів при суворому контролі держави за дотриманням законів у діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування та у відповідному фінансовому контролі. По-друге — у фінансовій та організаційно-методичній підтримці системи місцевого самоврядування. Законодавчий орган влади при цьому має повністю зосередитися на виконанні своїх нормотворчих і контрольних функцій, забезпеченні реального захисту інтересів населення кожної територіальної громади. Саме парламенту належить, без перебільшення, ключова роль у піднесенні значення місцевого самоврядування на сучасному етапі розвитку України.

Сьогодні в стосунках з органами місцевого самоврядування Верховна Рада України наділена досить широкими повноваженнями. Вона призначає чергові і позачергові вибори до місцевих рад, а також сільських, селищних, міських голів, визначає засади місцевого самоврядування, основні напрями комунальної політики і державного фінансування органів місцевого самоврядування, статус столиці України, спеціальний статус інших міст, надає органам самоврядування методичну допомогу в здійсненні ними своїх функцій.

Через прийняття законів Верховна Рада спрямовує роботу органів і посадових осіб місцевого самоврядування, створює легітимні рамки для їх ефективної й успішної діяльності. Проте вплив парламенту на систему місцевого самоврядування все ж залишається значно меншим, ніж це прийнято в демократичних державах. Такий важливий засіб його прямого впливу, як закони, діє все ще малоефективно і через відсутність коштів, і через слабкість механізму реалізації, і через низьку дисципліну тих, хто має їх втілювати в життя.

Побудова місцевого самоврядування в Україні складається непросто. Адже повноваження, які законом надані органам місцевого самоврядування, досі належали і значною мірою продовжують належати установам і керівникам виконавчої влади, що звикли вирішувати багато питань, виходячи з уявлень і інтересів, іетотно відмінних від інтересів територіальних громад. Дехто так і не зрозумів, що таке місцеве самоврядування і які функції воно виконує. В результаті мають місце наполегливі спроби керувати органами місцевого самоврядування з боку структур виконавчої влади, порушуючи закони, які регламентують діяльність місцевих рад та їх органів.

Перш за все мова йде про визначення структури та штатів виконавчих органів і апарату рад, поєднання в одній особі посад в органах виконавчої влади і місцевого самоврядування. Це, зокрема, має місце у Вінницькій, Донецькій, Закарпатській, Львівській областях.

Згадаймо також зрив виборів київського мера в 1998 р., коли і Президент України, і Конституційний Суд України послалися на те, що, мовляв, вибори в Києві проводити не можна, бо немає закону про столицю. А про те, що вже діяв рамковий Закон «Про місцеве самоврядування в Україні», забули. Забули і про те, що норми Конституції є нормами прямої дії. А відсутність закону про столицю не завадила тому ж Президенту усунути з посади обраного киянами в 1994 р. мера Л. Косаківського та в адміністративному порядку призначити на його місце О. Омельченка. Пригадаймо також призначення Президентом у 1998 р. — усупереч вимогам Конституції — виконуючих обов'язки міських голів, зокрема в Ялті, Одесі. Український парламент тут зайняв принципову позицію і неодноразово засуджував подібні кроки виконавчої влади.

Стає дедалі очевиднішим, що без подолання нігілістичного ставлення високих посадових осіб держави до муніципальної проблеми роль парламенту в роботі органів місцевого самоврядування не може зростати.

До того ж і досі більшість українських політиків схильні розглядати проблему місцевого самоврядування виключно як проблему правового статусу місцевих рад. На моє глибоке переконання, це хибний підхід. Мову треба вести не про статус тих чи інших органів, а про певний інститут публічної влади, про систему місцевого самоврядування в цілому, одним із суб'єктів якої є ради. Не варто забувати й про те, що вони є й залишатимуться спільними за своєю природою з парламентом України — представницькими органами влади, утворюють вертикаль представницької влади. Мабуть, не слід це розуміти, як щось аналогічне виконавчій вертикалі, адже адміністративного підпорядкування рад парламентові немає. Є підпорядкування інше — підпорядкування законові. А закони, як відомо, створює єдиний законодавчий орган України — Верховна Рада. Місцеві ради, безперечно, мають враховувати в своїй діяльності роботу парламенту і її наслідки, зважати на його позицію. А це має бути взірцем і для виконавчої влади. Зазначене відкидає будь-який звинувачення стосовно мого бачення вертикалі представницької влади.

За великим рахунком, парламент України як найвищий представницький орган також є органом самоврядування, адже народовладдя і є самоврядування народу. Якщо місцеві органи самоврядування обираються відповідними територіальними громадами, то Верховна Рада України —всім народом (усією громадою). Так і формується представницька гілка влади. Кожному щаблю її народ як єдине джерело влади делегує певний обсяг повноважень. Формується вона, як видно, демократичним шляхом, на відміну від виконавчої гілки влади, в якій усі ключові посадові особи згори донизу призначаються і в будь-який час звільняються (у тому числі і за політичними мотивами) однією особою — Президентом. Ця гілка влади є по суті адміністративно-бюрократичною структурою. І тримається вона не на законі, а на страху посадовців бути звільненими. Ось чому порядок формування виконавчої гілки влади потребує істотного вдосконалення в напрямі демократизації — і на конституційному, і на законодавчому рівнях. Це сприятиме захисту прав і місцевого самоврядування, бо маємо неподинокі випадки, коли саме органи і посадові особи виконавчої влади нехтують їх права, всіляко ущемлюють їх.

Про представницьку вертикаль влади в Україні можна і потрібно говорити, коли йдеться і про сферу компетенції рад. Адже повноваження рад вищого рівня більші за обсягом, ніж компетенція рад нижчого рівня. До того ж рішення рад вищого рівня обов'язкові для виконання на всій підвідомчій їм території. Якщо це обласна рада — то для всієї області, у тому числі для районних, сільських, селищних, міських рад, розташованих у межах цієї ж області.

Водночас не можна вважати нормальним і те, що в Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» чітко не визначено принципи взаємовідносин між обласною, районними радами і територіальними громадами, їх представницькими органами. Йдеться не про якусь жорстку вертикаль, як це має місце в органах виконавчої влади. Але якщо районна і обласна ради представляють спільні інтереси територіальних громад, то треба передбачити практичний механізм реалізації цього теоретичного положення.

Актуальність вирішення цієї проблеми підтверджується постійним намаганням органів місцевого самоврядування об'єднуватися в асоціації з метою розробки спільних підходів вирішення нагальних питань, що ставить перед ними життя. Та, на жаль, їх діяльність є недостатньо ефективною. Існуючі асоціації, за винятком хіба що Асоціації міст України, занадто ще слабкі для того, щоб реально впливати на муніципальну політику. Саме тому з ініціативи голів обласних рад створено такий колегіальний орган, як Координаційна рада з питань місцевого самоврядування при Голові Верховної Ради України.

З часу створення її у жовтні 1998 р. вирішено багато нагальних питань діяльності органів місцевого самоврядування. На засіданнях Координаційної ради в Автономній Республіці Крим, Вінницькій, Житомирській, Полтавській, Сумській областях за участю сільських, селищних, міських і голів рад відповідних регіонів були розглянуті та обговорені найбільш актуальні проблеми практичної діяльності самоврядних органів. В їх числі: питання реалізації положень Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо соціально-економічного та культурного розвитку регіонів; проблеми комунальної власності територіальних громад як матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування; проблеми взаємодії обласних, районних рад і місцевих державних адміністрацій з розв'язання регіональних проблем; проблеми роботи місцевих рад з розвитку соціальної інфраструктури у сільській місцевості тощо. Безперечно, розгляд цих питань посприяв виробленню єдиних підходів до розв'язання найбільш актуальних проблем, що є типовими для всіх рад.

Слід відзначити і той факт, що з урахуванням думок та пропозицій, рекомендацій Координаційної ради внесено істотні доповнення і зміни до ряду законопроектів, які уже прийняті в першому читанні, а також до чинних законів, які вимагають свого удосконалення. Саме з ініціативи Координаційної ради, з урахуванням її зауважень та пропозицій, Верховною Радою України та її апаратом послідовно реалізується програма навчання керівників та інших посадових осіб місцевого самоврядування. З осені минулого року проведено стажування в апараті Верховної Ради керівників секретаріа-

Згадаймо зрив виборів київського мера в 1998 р.

в Україні на сучасному етапі...

тів, завідуючих організаційними і загальними відділами, юристів, керівників прес-центрів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських рад.

Проведені дводенні семінари-наради з заступниками голів та керівниками секретаріатів обласних рад з питань організації роботи рад, їх виконавчого апарату з виїздом безпосередньо в регіони. Такі наради відбулися у Львівській, Луганській, Івано-Франківській та Одеській областях.

На трьох потоках пройшли курс навчання в Інституті підвищення кваліфікації кадрів Академії державного управління при Президентові України голови районних рад і міські голови міст обласного значення та їх заступники. Відповідно до рішення Координаційної ради в регіонах проведена організаційна робота по утворенню дорадчо-консультативних органів при головах обласних і районних рад.

Таким чином завдяки діям парламенту налагоджується скоординована поточна робота представницьких органів усіх рівнів, міцніють зв'язки між ними, відбувається обмін передовим досвідом роботи.

Корисною і потрібною для спілкування парламенту та органів місцевого самоврядування є участь народних депутатів України, працівників апарату Верховної Ради України в роботі сесій місцевих рад, нарадах-семінарах з депутатами, керівниками та іншими відповідальними працівниками органів місцевого самоврядування.

Важливим напрямом цієї роботи є й залучення місцевих рад до попереднього вивчення й аналізу законопроектів та узагальнення висловлених зауважень і пропозицій з наступною передачею їх відповідним комітетам Верховної Ради України. Лише в минулому році та в першому півріччі нинішнього року в обласних, Київській, Севастопольській міських, інших ланках рад було організовано обговорення понад 30 законопроектів, що зачіпають інтереси місцевого самоврядування та регулюють діяльність його органів. Адже є низка істотних проблем місцевого самоврядування, що потребують зваженого правового підходу і кваліфікованого розв'язання на законодавчому рівні та втілення на практиці. Без урахування думки місцевих рад це зробити неможливо. Це насамперед питання чіткого розмежування сфер компетенції між органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади; це і досягнення реальної, а не декларованої незалежності у вирішенні питань місцевого значення в межах, окреслених законами; врахування інтересів різних соціальних груп відповідної території; відповідальність органів самоврядування перед своїм населенням; кадрове забезпечення органів місцевого самоврядування тощо.

У процесі взаємодії з радами парламент прагне уникати надмірної зарегульованості питань організації та діяльності місцевого самоврядування на законодавчому рівні, всіляко сприяє забезпеченню її гнучкості, активізації місцевих ініціатив.

Верховна Рада постійно дбає і про піднесення ролі та авторитету депутатів місцевих рад у суспільному житті. Зокрема, в останні дні роботи третьої сесії парламент прийняв нову редакцію Закону України «Про статус депутатів місцевих рад». Проект цього закону був всебічно опрацьований у Комітеті з питань державного будівництва, місцевого самоврядування та діяльності рад. У ньому враховано пропозиції народних депутатів України — авторів альтернативних проектів, рішення Координаційної ради при Голові Верховної Ради України з питань місцевого самоврядування, а також пропозиції ряду асоціацій органів місцевого самоврядування щодо відновлення гарантій депутатської діяльності, зокрема недоторканності депутатів місцевих рад, зведено масу наклепів і звинувачень на адресу їх представників. Ці спроби робляться для того, щоб депутати були лише виконавцями чиєїсь волі, слухняними до будь-яких дій виконавчих органів.

Прийнята Верховною Радою України стаття 31 цього Закону визначає детальний порядок притягнення депутатів місцевих рад до кримінальної відповідальності, що не стосується адміністративної та цивільно-правової відповідальності депутатів. Вона передбачає механізм притягнення до кримінальної відповідальності, який виключає можливість упередженого ставлення до тих чи інших депутатів місцевих рад, зважаючи на їх позицію в раді та її органах. До речі, її положення поширюються і на сільських, селищних, міських голів. Принципово важливо, що ця норма закону не є індульгенцією, що дає можливість уникати кримінальної відповідальності. Однак вона виключає можливість затримання чи арешту без згоди відповідної ради до винесення обвинувального вироку суду.

Як бачите, цілком демократично, без нагнітання пристрастей передвиборного характеру Верховна Рада України відновила гарантії депутатської діяльності, які сільські, селищні, міські голови та депутати місцевих рад мали і після прийняття Конституції України. Тим самим Верховна Рада зробила все необхідне, щоб забезпечити нормальні умови діяльності депутатського корпусу, від депутатів сільських рад до народних депутатів України.

Органи місцевого самоврядування: утвердження дією

Позитивним, чого вдалося досягти, є те, що в законах подолані деякі суперечності, які, на жаль, мають місце в Конституції України. Вдалося також визначити більш чіткі механізми реалізації конституційних положень щодо організації місцевого самоврядування, а також взаємин його органів та посадових осіб з місцевими органами виконавчої влади. Хоч у цій сфері, як вже зазначалося, чимало проблем ще є і чекає на своє вирішення. Не можу не зауважити і того, що з огляду на певний строк апробації чинних законодавчих норм про місцеве самоврядування, є потреба внести певні корективи до Закону «Про місцеве самоврядування». Варто також подумати і над поправками до Конституції, щоб посилити конституційні гарантії місцевого самоврядування.

Але навіть чинна законодавча база місцевого самоврядування, якщо користуватися нею ініціативно і наполегливо, дає змогу вирішувати основні питання соціально-економічного розвитку регіонів.

Спираючись на закони, багатьом радам вже сьогодні вдалося помітно посилити контроль за діяльністю виконавчих органів, а районні та обласні ради посилили вимоги до державних адміністрацій щодо виконання програм соціально-економічного розвитку, екологічних програм, місцевих бюджетів, заходів щодо соціального захисту населення тощо.

Скажімо, Херсонська обласна рада в основу формування бюджету покладає розроблені спеціалістами паспорти його реальних доходів і необхідних видатків, що дає можливість збільшити обсяги доходів. Рішенням ради впроваджено регулярний контроль за надходженням бюджетних коштів і їх пропорційним розподілом. Лише з відома обласної ради здійснюється витрачання коштів резервного фонду.

Чимало органів місцевого самоврядування Закарпатської, Кіровоградської, Рівненської областей активізували свою діяльність щодо соціального захисту населення.

Одеська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська та деякі інші обласні ради систематично аналізують стан виконання і реальної економіко-фінансової забезпеченості програм соціально-економічного розвитку регіонів. Залучають вони до цієї роботи і широкий загал висококваліфікованих фахівців.

З іншого боку, довготривала економічна криза, складна фінансово-кредитна ситуація не дають можливості виявити повною мірою економіко-соціальну суть місцевого самоврядування як частини управлінської сфери за безпосередньою участю територіальних громад чи їх повноважних представників (депутатів) у радах та організаційних структурах самоорганізації населення. Передусім, не відповідає конституційному призначенню місцевого самоврядування його матеріальна і фінансова база. І це тому, що й досі не розроблена нова система прийняття бюджетів на різних рівнях. Існуюча нині система дозволяє державним органам втручатися в процес формування місцевого бюджету, контролювати місцеві видатки, визначати весь перелік податків, зводячи нанівець ідею самоврядування.

На мій погляд, забезпечити фінансову автономію територіальних громад можливо лише тоді, коли місцеві бюджети формуватимуться переважно за рахунок власної доходної бази і встановлення стабільних, на строк 3—5 років, нормативів відрахувань від загальнодержавних податків і зборів.

Необхідно зробити так, щоб бюджет нашої держави перш за все гарантував громадянам виконання тих соціальних послуг, які проголошені в Конституції України. Слід забезпечити прозорість планування, прийняття та виконання бюджетів всіх рівнів, а розподіл коштів державного бюджету між областями і територіальними громадами здійснювати на основі запровадження нормативів мінімальної бюджетної забезпеченості та мінімальних соціальних стандартів.

Тяжкий фінансовий стан місцевого самоврядування значною мірою зумовлений тим, що на самоврядні органи так званого базового рівня відповідно до закону покладено виконання низки делегованих повноважень виконавчої влади. Обсяг цих функцій значно більший, ніж обсяг власних самоврядних повноважень і потребує значних матеріальних витрат.

Слід підкреслити, що Верховна Рада послідовно дбає про поліпшення бюджетного забезпечення регіонів. В результаті, у Державному бюджеті України на 1999 р. вдалося збільшити бюджетні можливості регіонів в обсязі понад 2 млрд. гривень. Здійснюючи бюджетний процес 2000 р., законодавчий орган передбачає зробити це на більш досконалій податковій і бюджетній основі. І ми сподіваємося, що на місцях відчують зрушення на краще.

Водночас всі повинні добре зрозуміти: поки не запрацює виробництво, не буде реального наповнення місцевих бюджетів. Йдеться про відродження і пожвавлення роботи наших підприємств, їх перебудову, сприяння утвердженню і розвитку підприємницької діяльності. Лише за таких умов можна чекати зростання надходжень до бюджетів. Ради, їх виконавчі комітети, відповідні посадові особи місцевого самоврядування повинні серйозно працювати над пошуком інших джерел бюджетних надходжень, передбачених законом.

Тут варто ще раз наголосити про місцеві податки і збори, ефективне використання комунальної власності, про оренду земель запасу, а це до 10% всіх земель сільськогосподарського призначення, якими розпоряджаються ради. Необхідно посилити увагу до забезпечення плати за землю, оскільки майже повсюдно є велика недоїмка.

Більш ефективно для поповнення бюджету слід використовувати можливості створення комунальних господарств при місцевих радах, ведення дозволеної законом господарської діяльності, в тому числі й на землі. Позитивні приклади в республіці є. Зокрема, у Вінницькій області накопичено досвід ефективної роботи сільського комунального підприємства, створеного при Іванівській сільській раді Калинівського району, яке задовольняє потреби населення в транспортних послугах, обробці присадибних ділянок. Тут діє столярний цех, виробництво борошна, на землях запасу вирощується сільськогосподарська продукція, яка постачається шкільним і дошкільним установам та за пільговими цінами — малозабезпеченим громадянам. Цей та інші приклади ефективної діяльності рад повинні знайти належну підтримку і широке розповсюдження.

Наріжним каменем місцевого самоврядування є проблема комунальної власності та спільного майна територіальних громад. Багато рад і досі не визначилися стосовно своїх прав і обов'язків щодо власності. Інакше ми б не мали такого поширення прикрої практики делегування своїх прав на власність, яка має місце у Волинській, Житомирській, Київській та деяких інших областях.

Хочу ще раз підкреслити, що комунальна власність територіальних громад є головною складовою фінансової основи місцевого самоврядування. Треба не роздавати свою власність і потім стояти з простягнутою рукою, а примножувати її і зміцнювати, ефективно нею управляти на користь громадян. Тоді буде з їх боку і довіра, і підтримка.

Для створення необхідних матеріальних передумов діяльності місцевих органів самоврядування необхідно визначити на законодавчому рівні правовий статус комунальної власності територіальних громад, у тому числі й їх спільної власності. Слід забезпечити завершення процесу розмежування державної і комунальної власності.

На жаль, ще й досі триває практика приватизації державних підприємств без участі і врахування думки територіальних громад, на території яких ці підприємства безпосередньо розташовані. В результаті господарює на цих підприємствах один, а фінансовий тягар по забезпеченню пенсіонерів, утриманню соціальної інфраструктури, проблеми екології лягають на інших, зокрема, на органи місцевого самоврядування. Тому важливо, щоб на законодавчому рівні було закріплено участь органів місцевого самоврядування у приватизації об'єктів державної власності та управлінні частками державної власності корпоративних підприємств.

В особливо тяжкому стані перебуває нині комунальне майно міст України. Тепломережі, системи водопостачання та каналізації, комунальний транспорт відпрацювали без належного ремонту всі можливі і неможливі ресурси. У багатьох містах виникла реальна загроза техногенних катастроф. Для вирішення цієї проблеми необхідно не лише розробити і впровадити цільову державну програму, а терміново створити оптимальні умови для залучення інвестицій у розвиток комунальної інфраструктури. Треба ширше використовувати повноваження щодо залучення на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій, незалежно від форм власності, та коштів населення на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури.

Але, попри всі наявні труднощі, життя довело, що нинішній склад депутатів місцевих рад, а це близько 230 тис. осіб, загалом здатний принципово і кваліфіковано вирішувати всі питання, віднесені до компетенції місцевого самоврядування. У радах працює великий загін фахівців народного господарства, людей з практичним досвідом роботи, тісно пов'язаних з місцевими проблемами. Тобто є великий потенціал, і він має бути конструктивно реалізований у діяльності рад. Уже сьогодні має йтися про високу ефективність роботи кожної місцевої ради. І для цього є всі підстави. У місцевих радах усіх рівнів утворено майже 43,4 тис. постійних комісій, практично всі сільські, селищні і міські ради мають виконавчі комітети. На рівні міських міст обласного значення і районних у містах, багатьох селищних і міських міст районного значення рад функціонують галузеві управління і відділи.

У діяльності місцевих рад повинен неполегливо реалізовуватися принцип, відповідно до якого всі актуальні питання попередньо мають опрацьовуватися депутатами в постійних комісіях, а при розгляді питань безпосередньо на сесії постійні комісії мають виступати зі співдоповідями чи в іншій формі висловлювати спільно вироблені висновки і пропозиції.

Найслабкішим місцем у радах є їх контрольна діяльність. Якщо органи місцевого самоврядування навчилися приймати важливі і потрібні рішення, то їх реалізація контролюється ще недостатньо. Тому роботу рад слід організувати так, щоб на кожній сесії в порядку денному були звіти посадових осіб про виконання програм економічного і соціального розвитку, рішень ради з окремих актуальних питань та інформаційні повідомлення з питань контролю.

Недостатньо поки що ради всіх рівнів застосовують методи роботи, що склалися протягом багаторічного практичного досвіду їх діяльності. Це такі форми, як виїзні сесії рад, звіти депутатів перед виборцями, обговорення питань діяльності рад на зборах громадян за місцем проживання, поширення інформації про роботу рад через пресу, радіо і телебачення.

Має зрости роль постійних комісій, безпосередньо депутатів. Керуючись законом, постійні комісії в порядку контролю повинні регулярно займатися аналізом стану виконання рішень ради і її виконавчого комітету, та й власних рекомендацій, вносити зазначені питання на розгляд ради. Такий підхід до справи тільки сприятиме ефективності роботи ради та її органів. З одного боку, депутатські комісії активно діятимуть, з іншого — депутати виконуватимуть конкретні доручення, володітимуть ситуацією. А це позитивно впливатиме на ефективність роботи, утвердження авторитету рад, депутатів серед виборців і загалом у розв'язанні проблем місцевого життя.

Зрозуміло, що великі права, надані в Україні законодавством місцевому самоврядуванню, — це також і великі обов'язки. І про це не можна забувати. Особливо тим, кому народ виявив велику довіру — обрав для того, щоб вони дбали про його інтереси та потреби. Без цього всі реформи «згори» не доходитимуть до широких кіл громадськості, не знаходитимуть у них відгуку і схвалення, тонутимуть у болоті місцевого бюрократизму. А підтримка народу так необхідна сьогодні державі, коли йдеться про те, бути чи не бути справжньому національному відродженню в Україні, чи зможемо ближчим часом переломити ситуацію на краще й не «пасти задніх» у світі.

Переконаний, що вирішенню цих проблем може значною мірою посприяти Національна програма відродження України, проект якої направлений у регіони для обговорення. Вона повинна бути справді всенародною, згуртувати і об'єднати навколо себе наше суспільство. А після затвердження Верховною Радою України — стати програмою діяльності і для органів державної влади, і, насамперед — для органів самоврядування всіх рівнів, кожної територіальної громади. Адже самоврядування має розкути, вивільнити ініціативу і розвиток самодіяльності людей, залучати їх до активної участі в громадському житті, запалити в них іскру творчості і надії. Врешті, саме воно повинне стати справжньою політичною школою високої відповідальності у практичній діяльності і фахівців, і політично зрілих представників територіальних громад для блага народу, всієї держави.

Парламент України й надалі робитиме все для того, щоб місцеве самоврядування розвивалося в нас демократичним і конституційним шляхом. Адже воно увібрало в себе особливості історії України, її традицій, національного складу населення тощо. Хотілося б сподіватися, що весь позитивний досвід, напрацьований у цій сфері, не буде розтрачений і ще не раз прислужиться у справі зміцнення конституційних засад місцевого самоврядування нашої країни. Для цього і парламент, і інші структури влади мають працювати згуртовано і якісно. Лише тоді сила Закону подолає силу сваволі.

Курсом радикальних економічних реформ

під чуйним керівництвом Леоніда Даниловича країна прийшла до злиднів

То чи потрібний нам такий Президент?

У липні цього року в підконтрольних Президенту та його оточенню друкованих ЗМІ з'явилися публікації, метою яких було показати, як багато корисного й доброго зробив Л. Кучма для народу і країни за п'ять років перебування на найвищій у державі посаді. Редакційні матеріали мали переконати громадян України, що саме Л. Кучма є найкращим кандидатом на посаду Президента на виборах у жовтні 1999 року.

Читач міг дізнатися, що роки президентства Леоніда Даниловича стали «періодом змін і пошуків, конкретики і прагматизму». Л. Кучма, з'ясовується, — «першопроходець-реформатор, ініціатор багатьох починань, які визначають і визначатимуть надалі зміст нашого життя як у вимірі людина — громадянин —держава, так і в характері відносин України із зовнішнім світом».

На жаль, за пишною риторикою славослів'я не наводилося жодного факту на користь того, що Л. Кучма, як це передбачено присягою під час вступу на посаду Президента, справді суворо дотримувався Конституції і законів України, поважав та оберігав права і свободи людини і громадянина, захищав суверенітет України, сумлінно виконував посадові обов'язки. Нічого не було сказано також про динаміку соціально-економічного життя країни: підвищився чи впав життєвий рівень народу, зросло чи ліквідовано безробіття, розвивається чи скорочується виробництво. Нічого не було сказано — бо нічого казати. Не розповідати ж про занепад геть у всьому.

Та народ потребує правди, хоч би якою гіркою вона була. Адже скільки не кричи «халва, халва» — від того в роті солодше не стане.

Якою ж є правда про роки президентства Л. Кучми?

Пригадуєте, втомившись від Л. Кравчука з його відомим «маємо те, що маємо», більшість українських громадян напередодні президентських виборів 1994 року міркували: «хай хто завгодно, аби не Кравчук». Оскільки до другого туру виборів вийшли Л. Кравчук і Л. Кучма, то вибір, природно, випав на останнього. До цього ще додалася приваблива програма кандидата. Адже Л. Кучма на противагу системі, «пройнятій капіталістичною конкуренцією, де переважають індивідуалістичні засади — на взірець Сполучених Штатів», пропонував зберегти в Україні «орієнтацію на соціалістичні цінності (котрі стали повсякденною реальністю більшості країн європейського співтовариства)».

Орієнтуючись на «соціалістичні цінності», новообраний Президент у липні 1994 року прийняв у Києві керівника Міжнародного валютного фонду (МВФ) М. Камдессю. На зустрічі з ним зобов'язався укласти з МВФ відповідні угоди про співробітництво та продовжити «курс реформ», започаткований Л. Кравчуком.

Отже, Л. Кучма радо погодився на реформування за рецептами МВФ. Кінцевою метою таких реформ МВФ декларує «необхідність утвердження цінностей західної цивілізації у сфері економіки», тобто ліберально-ринкове регулювання попиту та пропозиції, абсолютну економічну свободу суб'єктів господарювання, наповнення ринку товарами і послугами; динамічний розвиток економіки на основі вільної конкуренції.

Для досягнення цієї мети МВФ завжди нав'язує країнам такі напрями проведення «безальтернативної» ринкової реформи: швидка лібералізація економічних відносин (передусім цін, зовнішньої торгівлі, обмінного курсу тощо), приватизація, дерегуляція, демонополізація, реструктуризація, реформування кредитно-банківської системи, грошово-фінансова стабілізація на жорстких монетарних умовах.

Ці рекомендації спочатку були розроблені для подолання кризи в країнах-боржниках, переважно — латиноамериканських. Вони мали низький науково-технічний потенціал, слаборозвинену індустрію і примітивний рівень виробничої кооперації. Та навіть і в цих країнах реформи за рекомендаціями МВФ обернулися лише збитками. Боргова кабала країн Латинської Америки досягла на сьогодні 700 мільярдів доларів США. На обслуговування боргів ці країни вже витратили 850 мільярдів доларів. Отак їм «допомогли».

МВФ переконався: апробовані рецепти «безальтернативних реформ» — потужний засіб нищення національних економік. І вирішив застосувати їх у постсоціалістичних країнах, використовуючи для цього місцевих «агентів впливу».

Накреслений МВФ курс реформ Л. Кучма називає «виваженою і послідовною політикою». Проте у 1997 році було опубліковане фундаментальне дослідження експертів Світового банку «Держава у мінливому світі». У дослідженні на основі вивчення досвіду 94 країн переконливо заперечується центральна теза монетаризму — про ефективність саморегульованого економічного зростання і невтручання держави. Там — заперечили. У нас Л. Кучма вперто продовжує.

На практиці ця політика призвела до катастрофічних наслідків для народу і держави. Так, у 1998 році порівняно з 1994-м:

— реальний ВВП скоротився на 24,7%, тобто майже на чверть;

— обсяг промислового виробництва впав на 19,2%;

— валова продукція сільського господарства зменшилася на 21,6 %;

— капіталовкладення скоротилися на 44,7%;

— дебіторська заборгованість між підприємствами України збільшилась у 21 раз, а кредиторська — у 20 разів;

— обсяг перевезень вантажів скоротився на 73,1%, тобто практично на три чверті;

— перевезення пасажирів зменшилося на 67,2%, або на дві третини;

— від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами зросло в 1,7 разу.

Дійшло до того, що енергетика спожитих населенням України продуктів харчування у 1998 році становила лише 2540 кілокалорій на добу, в їх числі лише п'ята частина — тваринного походження. А, за оцінками вчених, первісна людина, яка знала вогонь, щоденно споживала продуктів майже по 3000 кілокалорій за співвідношення рослинних і тваринних компонентів 1:1. Завдяки такому меню первісна людина перетворилася на розумну. Ми — на порозі зворотного процесу. За час президентства Л. Кучми населення України скоротилося на 2 мільйони чоловік і сьогодні становить уже менше 50 мільйонів чоловік.

Звичайно ж, усі ці дані не наводять навколопрезидентські газети, теле- та радіоканали, коли складають замовлені панегірики «курсу реформ Л. Кучми».

Та об'єктивні результати економічної політики Л. Кучми переконливо засвідчили: орієнтація на економічну лібералізацію, ринкове саморегулювання і закордонні моделі організації та управління економікою була грубою помилкою. Вона — шлях до злиднів, до вимирання. Щоб Україна і мріяти не сміла про якусь чесну конкуренцію на світовому ринку.

Нині Л. Кучма виправдовує обраний курс «безальтернативних реформ» тим, що «у 1994 році Україна мала чи не найскладнішу серед усіх постсоціалістичних країн економічну ситуацію». Але на той час він оцінював її оптимістичніше. Зокрема, у Зверненні Президента України до Верховної Ради 4 квітня 1995 року та в річній доповіді Президента України Верховній Раді України «Економіка України в 1994 році» Л. Кучма зазначав, що «поряд із різким загостренням кризових явищ 1994 рік характеризується і процесами, які свідчать про зародження в економіці позитивних тенденцій»; «у кредитній сфері намітилася тенденція росту довгострокового кредитування... Кредитні вкладення нарешті пішли у виробництво»; «ми маємо підстави стверджувати і про наявність певних структурних зрушень» тощо.

Надмірний, і як згодом виявиться, невиправданий оптимізм в оцінці стану економіки і перспектив реформ є характерною рисою Л. Кучми.

Мал. Сергія ГОРОБЦЯ.

У щорічних зверненнях Президента до Верховної Ради України 1995 рік характеризувався як «переломний у складному переході української економіки в ефективне ринкове русло», а у 1996 році вже було «створено об'єктивні передумови переходу до етапу виробничої стабілізації та у фазу економічного зростання».

У виступі 25 травня 1999 року Президент зазначає, але вже стосовно 1998 року, що «були всі підстави розраховувати на те, що переломним у подоланні кризи, забезпеченні стабілізації економіки та виведенні її на траєкторію сталого економічного зростання стане 1998 рік».

Навіч — неадекватна оцінка перспектив і наслідків. Країна занепадає, а Президент обіцяє «динамічне зростання».

Сьогодні — нова казка: для кардинального покращення ситуації Л. Кучма «вважає за необхідне сформувати після президентських виборів парламентську більшість і новий склад уряду, який буде її представляти». І тоді, нарешті, заживемо. Підемо вгору. Звичайно, якщо вдруге оберемо Л. Кучму. Бо як же без нього?! Дніпро ж не туди потече і зорі не так світитимуть. Але ж зрозуміло, що, по-перше, процеси, які відбуваються у парламенті, не мають прямого причинно-наслідкового зв'язку ні з виборами, ні з особою Президента, а по-друге, Президент має конституційне право будь-коли змінити уряд, і з цим зовсім не обов'язково зволікати до виборів, особливо якщо формування нового уряду є «необхідним».

Отже, подібні заяви є свідченням намагань Президента перенести відповідальність за стан економіки на Верховну Раду, а відтак — дискредитувати кандидатів у президенти, які є народними депутатами. Популістський характер цих намагань очевидний.

Л. Кучма останнім часом говорить про «радикальні кроки», які він хоче здійснити у разі перемоги на президентських виборах. Цим самим він фактично «засвічує» ті проблеми, що вкрай загострилися саме за час його повноважень унаслідок руйнівної економічної політики 1994—1999 років.

Наприклад, необхідність реструктуризації внутрішніх та зовнішніх державних боргів пов'язана з авантюрною політикою щодо ринку державних цінних паперів (ОВДП) та зовнішніх запозичень.

Проблема реструктуризації заборгованості юридичних осіб перед Держбюджетом виникла внаслідок розгортання платіжної кризи, яка повністю знекровила фінанси підприємств. **За чотири роки кредиторська заборгованість збільшилася з 6,8 до 137,6 мільярда гривень, а дебіторська — з 4,9 до 102,9 мільярда гривень.**

Політика стабілізації гривні за будь-яку ціну, яку Л. Кучма має намір посилювати, вже призвела до зубожіння переважну частину населення України. Починаючи з 1994 року, реальна заробітна плата в народному господарстві скоротилася на 33%, тобто на третину. Заборгованість у виплаті пенсій тільки за останні три роки зросла більш ніж у 30 разів. Щодо заборгованості у зарплаті, то на кінець 1994 року вона становила лише 1% до річного фонду зарплати, а в липні 1999-го — вже 25 %. Тобто кожна четверта працею зароблена гривня вилучається у трудівника заради фіктивної стабілізації, про яку каже Л. Кучма.

Президент полюбляє говорити про «подолання хронічної дефіцитності національної економіки», яке, на його думку, є «відчутним і реальним результатом» «реалізації на практиці моделі відкритої економіки». Але насправді таке «подолання» стало наслідком платіжної кризи, критичного стану фінансів підприємств та громадян. **Унаслідок реформ по Л. Кучмі справді подоланою виявилася тільки купівельна спроможність населення і підприємств. Питома вага збиткових підприємств у промисловості зросла з 11,4% у 1994 році до 53,9% у 1998-му. За цей самий період реальні доходи населення скоротилися на 14,5%, а роздрібний товарооборот — на 20 %.** Отже, затоварення складів власною продукцією і полиці магазинів, забиті імпортними товарами, — відчутний і реальний результат руйнівної дії «реформаторських» зусиль Л. Кучми.

Нас на Захід не пускають навіть з кращим, що у нас ще є. А їхній навіть і непотріб сюди — будь-ласка. Отака «боротьба» за національні інтереси.

Л. Кучма заявляє про готовність після виборів забезпечити «прискорений розвиток та розширення масштабів житлового будівництва». Проте «виважена і послідовна економічна політика» Президента якраз і має своїм наслідком не розвиток, а стрімке згортання і житлового будівництва, і взагалі будівництва закладів соціальної сфери. Загальна площа введених в експлуатацію житлових будинків у 1998 році порівняно з 1994-м скоротилася на 44,4%. За цей самий період обсяги введення в експлуатацію середніх закладів освіти скоротилися на 64,6%, тобто майже втричі, дошкільних закладів — у 15 разів, лікарень — у 5 разів, клубів і будинків культури — у 12 разів.

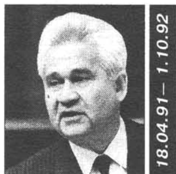
Що ж до справжніх пріоритетів, то Президент, як і раніше, вбачає їх у «системній перебудові і ринковій трансформації економіки» на засадах МВФ. Отже, очевидний провал курсу «безальтернативних реформ» ні в чому його не переконав. Леонід Данилович продовжує залишатися в одному човні з тими, про котрих колись казали: вони нічого не забули і нічому не навчилися.

А якщо точніше, то Л. Кучма залишається у полоні «віртуальної» економічної політики, яка не має нічого спільного з реальними економічними і соціальними інтересами народу України. Поза всяким сумнівом, у доповіді на урочистостях з нагоди річниці Незалежності він знову говоритиме про лібералізацію й стабілізацію, ринок і безальтернативність. Але жодним словом не прохопиться, що ж він корисного зробив за п'ять років перебування на найвищій у державі посаді для того, щоб покращити життя народу. Щоб кожний з нас не турбувався про день сьогоднішній і мав упевненість у дні завтрашньому.

То чи потрібний нам такий Президент?

Володимир ДЗЮБЕНКО.

Що не рік — то переломний момент

Вітольд Павлович Фокін народився 25 жовтня 1932 року в с. Новомиколаївці Запорізької області в родині службовців. Після закінчення Дніпропетровського гірничого інституту працював на шахтах Луганщини. З 1963 року — у керівництві комбінатів «Донбасантрацит», «Свердловантрацит», «Ворошиловградвугілля». Був керуючим трестом «Первомайськвугілля», а з 1971 року очолив відділ вугільної, нафтової і газової промисловості Держплану України. Через рік — заступник голови, з 1987 року — Голова Держплану УРСР. Очолював Державний комітет УРСР з економіки, був заступником Голови Ради Міністрів України. З листопада 1990 року — Голова Ради Міністрів України. Після проголошення незалежності став першим Прем'єр-міністром держави Україна.

У жовтні 1992 року під тиском націонал-радикалів пішов у відставку. Фокіну не пробачили опору виходові з рублевої зони, небажання розривати економічні зв'язки з республіками колишнього Союзу, а надто з Росією.

«Якщо у країні політика бере гору над економікою, то її громадянам можна тільки поспівчувати».

(З виступу перед виборцями в березні 1994 р.).

Вітольд Фокін:
«Ми зробили свою справу»

Ось що він сам говорить про той поворотний період в історії країни, про перспективи і реальні результати роботи уряду:

— Коли партію зіграно, навіть слабкий шахіст може побачити помилки гросмейстера. Чи означає це, що він грає краще?

Уряд, який я мав честь очолювати, гадаю, виконав свою головну місію: на руїнах унітарної держави виникла республіка, котра зуміла здійснити безболісний перехід від штатної одиниці в гіпертрофованій системі, котра працювала на низькоефективний загальносоюзний котел, до самокерованої демократичної держави, що тяжіє до рівноправного партнерства і співробітництва. Неминуче при цьому падіння виробництва у липні-серпні 1992 року було подолано. У більшості видів суспільного виробництва намітився приріст. Інфляція перебувала у допустимих межах. Полиці магазинів хоча й не ломилися від заморських делікатесів, але товари були доступні всім (а не 5% обраних), чому величною мірою сприяло запровадження купонів як засобу платежу для захисту внутрішнього ринку.

Двічі за цей час проводили індексацію основних і оборотних фондів, стабілізували реальну зарплату. А головне — держава не мала ані цента зовнішнього, ані копійки внутрішнього боргу. Ми й гадки не мали жити за рахунок кредитів, перекладати власні борги міжнародним фінансовим структурам на плечі дітей та онуків. Жодного такого документа я не підписав. Пригадайте, за 1 долар платили 1,63 купона. Затримку зарплати на 2-3 дні вважали надзвичайною подією.

Відбувалася дуже напружена робота щодо зміни галузевої структури економіки. Тобто металу, вугілля, електроенергії, хліба, м'яса, цукру та іншого треба було виробляти не за принципом «чим більше, тим краще» (мовляв, країна все проковтне), а стільки, скільки потрібно для прискореної розбудови УКРАЇНСЬКОЇ економіки. Практично за всіма показниками розвитку і рівнем життя Україна утвердилася на першому місці серед пострадянських держав. Однак не всім це припало до вподоби.

Мої наміри проводити реформування розважливо, без застосування методів шокової терапії, сприймали як вичікування (а раптом усе повернеться до минулого). Мій принцип «не зашкодь» витлумачували як нерішучість. Прагнення захистити внутрішній ринок, не вдаючись до силових методів і заборон, називали боягузтвом. Бажання співробітничати з усіма колишніми республіками закінчилося тим, що на мене наліпили ярлика «агента Москви».

Трагічні для України події почалися після прийняття рішення про вихід з рублевої зони. Ця акція була передчасна і не підготовлена. Разом з міністром фінансів О. Коваленком ми чудово розуміли наслідки, та сили були нерівні... Не тільки радикально налаштовані націоналісти, а й цілком розумні політики, що перебували у стані ейфорії від легкого початку демократичних перетворень, не підтримали нас. І я подав у відставку. При цьому висунув умову: піду, якщо буде збережено уряд. Мені обіцяли. Та, на жаль, за два тижні парламент (а в залі було максимум сто осіб) під захоплені вигуки відправив у відставку всіх. Якби я знав, чим це закінчиться — боровся б до останнього.

Записала Людмила МЕНЖУЛІНА.

Ось що говорять пересічні громадяни про ті часи, про себе, про країну:

Ольга Мойсеєнко, 21 рік:

— Мені тоді було лише тринадцять. Добре пам'ятаю, як важко жила сім'я. Батон ділили на п'ять частин, та й шматок ковбаси так само. Загортали бутерброд у папірець і надписували: Олі, Сашкові, тату... У пам'яті — величезні черги, гонитва за чимось «дешевшим». І — цілковита невідомість попереду.

Антоніна Миколаївна, 58 років:

— Прощання з рублями було зовсім безпечальним. Ми дуже чекали «своїх» грошей і раділи, коли з'явилася гривня. Та гірко усвідомлювати, що на нашій прекрасній землі з працелюбними, доброзичливими людьми як не було, так і немає справжнього господаря.

Ігор Євтушенко, 28 років:

— У 91-му я повернувся з армії і був сповнений сподівань на найкраще в житті. Роботи — досхочу, платили вчасно і навіть за понадурочні. А потім раптом усе почало різко змінюватися на гірше.

Микола Балок, 42 роки:

— Ми були не тільки в ейфорії свободи, вітали незалежність України, а й готувалися жити в країні, нічим не гіршій за Польщу чи Угорщину. Та з'ясувалося, крім як стояти на базарі й перепродувати лахи звідтіля, — нічого не спромоглася дати мені країна.

Що означає для вас День незалежності?

Іван КУЧЕРУК, ректор Житомирського педуніверситету:

— Восьму річницю незалежності України ми зустрічаємо, готуючись до президентських виборів. А ця передвиборна кампанія ще раз підтверджує необхідність злагоди, адже демократичні сили залишаються роз'єднаними, особисті амбіції деяких партійних лідерів беруть гору над усвідомленням нагальних потреб державотворення.

Петро ПАТИКАЧ, кандидат історичних наук:

— Коли б наші люди краще знали історію України, ніхто б не сумнівався: багато нинішніх проблем від того, що нам бракує єдності. Адже ми й раніше здобували незалежність, однак єдності для того, щоб зберегти її, бракувало.

Геннадій ШКЛЯР, письменник:

— «Люди зі страху» — так назвав я свої роздуми, що опубліковані в одній з місцевих газет. Тоталітарній державі потрібні були безсловесні виконавці її волі. В незалежній Україні вже багато зроблено, щоб викорінити це ганебне почуття, але воно залишає нас надто повільно.

Микола МІНЯЙЛО, голова обласного комітету молодіжних організацій:

— Незалежність — це добре, але День незалежності — поки що свято зі сльозами на очах. Подивіться на статистику безробіття. Чи може молода людина відчувати свою власну незалежність, якщо їй не гарантовано навіть право на перше в житті робоче місце?

Тарас БУК, робітник:

— Що 7 листопада, що 24 серпня — для мене навіть не додаткові вихідні, бо й так майже весь час у відпустці за власний рахунок. А свято відзначу працею — поїду в село до тещі й викопаю картоплю.

Записав Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Чого вартий птах без крил?..

Житель села Бечаль, що в Костопільському районі на Рівненщині, Федот Степанович Малиш уже кілька років газет не читає — зір підводить, букви розпливаються. Але про «Голос України» чув. Тож коли завітали до його оселі, перервав свій короткий відпочинок, пробачаючись:

— Я оце трохи приліг, бо щойно прийшов з городу. Буряки підпушував після дощу...

— І ви ще в поле ходите? — запитую старенького, дивуючись рухливості й працездатності дев'яностошестилітнього чоловіка, у паспорт якого за чиєсь неуважності дописано ще два зайвих роки.

— Хіба тільки в поле? Оце недавно з онуком Толіком і на сінокосі були. Раніше він мене не доганяв, а зараз за ним ледве встигаю, — з гордістю за хлопця каже Федот Степанович. — Фермером хоче стати...

Та й сам Малиш все своє життя на землі тяжко трудиться. Певно, з неї черпає сили і такий бадьорий вигляд має у свої роки. З семи — він пастушок за шматок хліба. Відслуживши у польському війську (тоді землі Західної України були під Польщею), повернувся в рідні краї, де господарював вдало, тому й люди свого часу і на навколишніх хуторах, і в самій Бечалі обирали його головою колгоспу.

— Та який з мене голова був, — згадує старенький. —На землі я знався, але грамотності бракувало, бо в перерві між працею закінчив лише три класи. Тоді нас змушували вчитися польською, а не українською, що місцевому люду не подобалося. Це не те, що зараз, коли Вкраїна стала незалежною, — вся увага рідній мові. І партійним я не був. Тому-то й подальше життя проходив у бригадирах...

Свого часу його дуже часто запрошували за хресного батька, особливо в сім'ї, де немовлята помирали. По Бечалі ходили чутки, ніби у нього легка рука і добре серце, а тому дитині ніколи не було зле. Хтозна, а тільки всі сімнадцять його хрещеників вдалися міцними, здоровими.

Сам Федот Степанович зі своєю дружиною Оксаною нажив трьох дітей, був старший за неї на одинадцять років, але доживає старість з донькою та онуком Толіком, який саме нагодився на нашу розмову — приїхав велосипедом з поля. Через кілька днів залишить рідне село і подасться на навчання в Мирогощанський аграрний коледж, після закінчення якого збирається стати фермером.

Федот Степанович має хорошу як на свої літа пам'ять. Недарма ж його називають живою легендою села. Знає його історію ще з діда-прадіда, та й за своє життя нічого з подій не забув. Повідав і про Свято-Покровський храм — пам'ятку архітектури вісімнадцятого століття, що у їхньому селі. Його 1779 року побудувала володарка села Єфросинія Збієвська, щоб повернути політиків у католицьку віру. А як їй це не вдалося, освятили храм в православний, і до нього пішли люди. За часів панування Польщі парафіяни, активісти «Просвіти» домоглися, аби служба Божа велася українською мовою. Багато вистраждала сільська святиня: її підривали атеїсти, руйнували вороги, та храм вистояв. А віднедавна відродився. Ініціатором його відбудови став найстаріший житель Бечалі Федот Малиш.

Тільки ось жалкує старенький, що між людьми немає такої злагоди, як колись. Зараз навколо храму тривають міжконфесійні суперечки. Він як людина глибоко віруюча, яка все своє життя звіряє по Богу, щиро переживає такі незгоди односельчан, як і те, що молодь нині не така охоча до землі, як колись, що багато хто полюбляє заглянути в чарчину — у такого й на обійсті нічого не водиться...

Дідусь Федот ніколи не зловживав горілкою, не звертався до лікарів, трудився важко від зорі до зорі, старався нікого не кривдити. Тому, певне, як вважає старенький, Господь дав йому довгого віку.

За час нашої розмови Федот Степанович жодного разу не поскаржився на маленьку пенсію у 37 гривень, бо ж у свої дев'яносто шість не відчуває себе безпорадним, ще здатен собі на хліб заробити і до хліба. А на моє запитання про те, як сприймає він незалежність України, відповів по-філософськи:

— Чого вартий птах без крил? А Україна наша — той самий птах...

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Фото автора.

«Знаю багато. Але не знаю, коли досхочу наласуюсь морозивом»

У свої вісім Настя напрочуд комунікабельна. Батьки кажуть: акселератка, як і всі нинішні діти. Вона — ровесниця нашої незалежності.

— У тебе дуже цікаве ім'я, гарне і давнє.

— А я не сама його вибирала, бо ще не вміла говорити. То мама з татком, бо мою бабцю, а мамину маму, теж звали Настею. Настя означає «відроджена». Знаю й прислів'я: «Казала Настя — як удасться!».

— Тобі все вдається?

— Математика найбільше. Вчителька каже, що навіть не на п'ятірку, а на шестірку. Вдається фортепіано та сопілка. Якби ще почерк був каліграфічний і техніка читання краща — не мала б у школі проблем.

— А тепер що робиш?

— Як що? Розмовляю з вами.

— Маю на увазі канікули.

— Відпочиваю. Адже через тиждень — школа. А там почнеться!..

— А чому з окликом?

— Бо знову почну вчитися, і знову будуть, напевно, проблеми з почерком і з технікою читання. Адже в нашій сім'ї розмовляють російською, а я навчаюся в українській школі. Татко каже, що це добре — знатиму дві мови. Сестричка Віта — також, але вона вже п'ятикласниця.

— Напевно, знаєш, що ось-ось — свято Незалежності.

— Авжеж знаю. Я ж старша від свята на один місяць і дев'ять днів. Гімн України можу навіть на фортепіано зіграти.

— І про прапор знаєш, і про герб?

— Аякже! Це мусить знати кожен. І поважати. На прапорі — золоте пшеничне поле і блакитне небо. Герб України — давній-давній, ще з далекої історії.

— А знаєш, що незабаром вибори і дорослі обиратимуть нового Президента?

— Про це всі знають!

— А якби ти обирала?

— То обрала б доброго, нескупого, який любив би всіх людей і давав зарплату. Бо літо вже минає, а ми з Вітою лише кілька разів їли морозиво. Татко з мамою завжди кажуть, що зарплати не вистачає. Мамі дали її за травень, а таткові за червень ще не дали. Мама в музучилищі працює, а татко — у краєзнавчому музеї. Мама завжди поспішає. Тому разом з Вітою ми вже навчилися готувати смачний борщ і манну кашу, аби матуся мала більше часу. А на морозиво чи цукерки грошей не просимо, особливо тепер, коли до школи треба купити чимало речей, а гривня, каже татко, чомусь падає. Чи не можна зробити так, аби вона не падала?

Із другокласницею Ужгородської школи № 19 Настею Новак розмовляв Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Та ми ж уміємо самі!

✔ Луцьк

Від ферми до споживача за 10 годин

На Луцькому комбінаті молочних продуктів, який пережив величезний спад, нині працюють усі цехи й лінії, відновлено випуск 26 найменувань продукції. Частина її випускається у найрізноманітніших стаканчиках і найсучасніших пакувальних матеріалах, що цілком відповідають найвибагливішим запитам споживача щодо смачної і здорової їжі.

Усе це — результат змін у керівництві й приходу на комбінат власника.

Продукція комбінату завдяки «технології свіжості» витіснила конкурентів, які порушують санітарні вимоги. Сировина з ферм і вже готова продукція потрапляє до споживача за десять годин.

Волинський газ — саме раз

Тривають роботи з освоєння газового родовища на Волині, що має стати до дії цьогорічної осені. Нещодавно будівельники розпочали прокладання магістральних трубопроводів, які будуть під'єднані до вже діючої газової мережі.

Цікаво, що запаси волинського родовища становлять 7 мільярдів кубічних метрів палива. Такої кількості газу вистачить, аби задовольнити потреби волинян на десять років.

✔ Житомир

«Вибухівки» не хочете?

«Вибухівки» — таку не зовсім звичну назву дали одному з видів продукції Бердичівського заводу безалкогольних напоїв. Та й інші пляшки теж «стріляють», як справжнє шампанське. Причому «З днем народження» і «Фестиваль» мають смак різних видів винограду, «Кавалер» — кави, а «Святковий» — цикорію. Ці напої для дитячого святкового столу — мов для дорослих шампанське.

✔ Вінниця

Ковтки повітря і для... АТС

Виробництво компресорів для підкачування повітря у кабелі ліній телефонного зв'язку освоєно на Вінницькому агрегатному заводі. Фахівці стверджують: чим менше вологи у кабелях, тим краща якість зв'язку. Нові агрегати, які раніше купували в Росії, виготовляють поки що на замовлення місцевих зв'язківців. Вінницькі компресори не тільки дешевші, а й потужніші: можуть робити запас повітря об'ємом 500 куб. м, тобто вдвічі більше за російські.

✔ Рівне

Мацек — справжній делікатес

Його готують за старовинними рецептами мешканці Зарічненського та Дубровицького районів Рівненської області вже давно.

Процес не складний, але трудомісткий. Беруть відбірну свинину, приправляють її певними спеціями і підвішують у коморах чи під дахами, де є природна вентиляція. І делікатес сохне та пахне впродовж кількох місяців. І пахне так, що у ці віддалені райони почастішали візити заготівельників зі Львова, які потім пропонують мацек гурманам — відвідувачам вишуканих ресторанів міста. А відтак місцеві жителі, бачачи перспективу одержання «живої» копійки, збільшують поголів'я свиней у власних господарствах.

✔ Фотофакт

На календарі гірників шахти «Красноармійська-Західна» №1 Донецької області 2000 рік. Вони виконали річний план вуглевидобутку.

Фото Олександра СИНИЦІ (УНІАН).

***Кучма Леонід Данилович.** Народився 1938 року у Чернігівській області. Українець. Освіта вища. Закінчив Дніпропетровський університет, за фахом інженер-механік. Кандидат технічних наук. Пройшов трудовий шлях від інженера до генерального директора ВО «Південний машинобудівний завод» (Дніпропетровськ). З жовтня 1992-го по вересень 1993 року — Прем'єр-міністр України. Після відставки очолював Українську спілку промисловців і підприємців. З липня 1994 року — Президент України. Народний депутат України XII, XIII скликання. Співорганізатор Міжрегіонального блоку реформ.*

«Створюється враження, що менше вагона у цій державі крадуть тільки з похмілля».

(З виступу Прем'єр-міністра Л. Кучми у Верховній Раді України в жовтні 1992 р.).

«Я часто шкодував, що пішов у Прем'єр-міністри, а ще більше, що не пішов у відставку в травні 1993-го...»,

— щиро і привселюдно зізнається Леонід Кучма небавом після своєї відставки.

Він у жовтні 1992-го став другим главою українського уряду. Висловлюючись спортивною термінологією, був «срібним» прем'єром. Хоча спочатку здавалося, судячи з його «вибухонебезпечних» заяв, міг стати «тротиловим». Він перший з найвищих керівників незалежної держави офіційно визнав те, про що одні знали точно, інші здогадувалися, а владна верхівка байдуже мовчала: про існування в державі п'ятої гілки влади — мафіозної.

Деякі спостерігачі схильні вважати, що, на відміну від двох попередніх прем'єрів — вихованців і прихильників командно-адміністративної соцекономіки, — урядові Кучми вдалося остаточно відмовитися від «адміністративного батога» і націлитися на ринкові умови господарювання. Пов'язують цю тезу насамперед з ринковим мисленням молодих економістів того періоду — Пинзеника, Терьохіна, Шпека, здійсненням грошової реформи...

Але як це в'яжеться з тим, що новим кучмівський уряд можна було назвати хіба умовно: з 37 новопризначених міністрів і голів держкомітетів 21 були старі кадри з команди Фокіна—Кравчука. Сам Л. Кучма ремствуватиме: «При доборі кадрів в уряд надавалися переваги не компетентним професіоналам, а людям, що поділяють їх політичні погляди». Ось вам і весь міф про «команду Кучми». Щоправда, це він скаже після своєї відставки. А тоді навпаки — ультимативно вимагав від парламенту затвердити цей «новий» склад уряду списком (мовляв, або ви голосуєте гамузом, або берете всю відповідальність на себе).

З моральних переваг Прем'єр-міністр Леонід Кучма мав непоганий стартовий ривок із антикорупційними заявами і схвальну реакцію пересічних громадян, стомлених відвертим пограбуванням держави.

З правових — суперважіль державної політики, якого ні до Кучми, ні після нього не мав жоден глава уряду, —право видавати урядові декрети, що мають силу закону (вважайте, Прем'єр-міністр і парламент в одній особі!).

Та й цього, як засвідчить час, йому для кардинального впливу на поліпшення ситуації в державі виявилося замало.

Ось як, наприклад, не поталанило державі, народу (хочеться вірити, що й самому Леоніду Даниловичу), лише одного 17 березня 1993-го. Саме 17 березня з-під пера Леоніда Даниловича вийшов «зловісний» для тисяч українських громадян декрет про довірчі товариства (трасти). І нарешті цього самого дня Леонід Кучма підпише урядове розпорядження про упорядкування надання житла міністрам, депутатам, працівникам президентської адміністрації, що «узаконить» окупацію Києва іногороднім начальством.

«... Гучні і далеко не обивательські заяви відповідальних осіб про корупцію у верхніх ешелонах влади України залишилися гласом волаючого в пустелі. Згодом через півроку, — писала в ті часи газета «Труд», — бесідуючи з Леонідом Даниловичем як з кандидатом у Президенти, запитали його в лоб: «Що вам, главі уряду, заважало довести до кінця хоча б одну велику справу? По нафті, наприклад, чи по розпродажу за демпінговими цінами сотень тисяч тонн металопрокату?».

— Заважало те, — відповів Л. Кучма, — що проблема корупції і мафії — це питання кадрової політики. Кому підпорядковані силові структури? Не Прем'єр-міністрові, а напряму Президентові. А суди, прокуратура? Парламенту. Що може прем'єр в такій ситуації...».

Прем'єр Кучма тричі подаватиме у відставку і не добуде на своєму посту навіть року. Напередодні розгляду парламентом питання про недовіру уряду подав заяву з проханням звільнити його з посади. Піде тихо. Втратить без спротиву прем'єрське крісло, але не розтратить до решти симпатію простолюду. Казатимуть так: хотів чоловік щось зробити, та не дали. Його не лаятимуть, як попередника Вітольда Фокіна, і не показуватимуть, як на злодіїв, пальцями, що сталося з його наступниками Звягільським і Лазаренком. Це вже було неабиякою заслугою, що менш аніж через рік допоможе Леонідові Даниловичу стати главою всієї держави.

Поки що це єдиний у нашій історії екс-глава Кабінету Міністрів, який привселюдно пошкодував, що став прем'єром, а між тим своє фіаско на прем'єрському посту зумів використати як трамплін для завоювання президентської булави. І це на користь не лише йому та його оточенню, а й нам усім, хто доти не вірив, що з сірого прем'єра блискучого Президента не буває.

Анатолій БЕНЬ.

Рік

У минулі роки багато було написано й говорено про те, які райдужні перспективи має відкрити перед народом України його вільний і суверенний розвиток. Але замість цього ми занурилися у вир бідувань, які здаються нескінченними.

Природним на цьому тлі є перепад в оцінках перспектив України у зовсім недавньому минулому і на сьогоднішній день. Країна миттєво розпрощалася з вірою в казкові успіхи (ось-ось будемо Францією!) і якось раптом, по суті, без опору, зжилася з думкою про приреченість на животіння. Уже й Польща з її звичайним (за світовими мірками) досвідом здається нам чимось нездійсненним. Але ж не так давно, на завершальному етапі перебудови, популярним був анекдот про схудлого собаку, який перебігає з Польщі в Україну, а потім — уже розжирілий — назад до Польщі. Згадаємо, як на запитання: «Чого біжиш із Польщі?» собака відповідав, що там їсти не дають. А на зворотному шляху була інша скарга, мовляв, їсти дають, але забороняють гавкати...

Якщо ж відкинути анекдоти й зіставити потенціали, то одержимо співвідношення ВВП України й Польщі в минулому й сьогодні як 5:3 і 3:5.

У нашому випадку немає потреби повторювати добре відомі цифри про безпрецедентні провали, досить послатися на «кінцевий результат», на те, що понад 60 відсотків населення ледве зводять кінці з кінцями або живуть за межею бідності. Або ще: хіба могли ми уявити, що про виплати заробітної плати керівники різних рангів рапортуватимуть як про великі досягнення? Що видачу старим людям жалюгідних пайків на свята буде зведено в ранг перемог на ниві доброчинності?

Названі, а також багато інших бід і мерзот, що звалилися на голову народу, не мають жодного виправдання з посиланнями на совковість наших людей, на їхню звичку чекати подачок від держави. Нагадаємо, що держава їм платила ЗА РОБОТУ. Саме ту роботу, якої більшість із нас позбавилася. Щодо психологічних складностей із входженням у ринок, то пов'язані вони винятково з реаліями нинішнього бандитського ринку, а зовсім не з початковими установками і намірами.

Соціологічні опитування, що проводили на початку 90-х років, свідчили (на відміну від нинішніх) про потужне поривання до підприємництва, про позитивне ставлення до приватної власності й навіть (за умови нормальної зарплати) до праці за наймом у приватників.

І це можна пояснити. Адже всі останні роки існування СРСР найталановитіші, найбільш популярні публіцисти, журналісти й телеведучі виховували народ на прикладі передових країн Заходу і Сходу, розкривали перед нашими очманілими від захоплення людьми переваги вільного підприємницького пошуку й пов'язаного з ним споживчого комфорту.

Що ж сталося? Витоки й причини того, що сталося, різноманітні, але, як здається, під час їх пошуків вочевидь недооцінено шкоду, завдану саме СУВЕРЕНІТЕТУ.

Першого потужного удару по незалежності України, точніше по її економічній основі, було завдано вибуховою лібералізацією, проведеною під диктовку західних інтересантів. Витівка ця з позицій нашої, на той момент антиринкової, економіки була божевільною. Підсумком такого реформаторського «подвигу» стало спалення в розпал гіперінфляції всіх заощаджень населення. Але гроші — не дрова, вони, «згоряючи», перетікають в інші кишені. У даному разі — в кишені нових господарів життя. Але спрямувати грошові ріки в потрібне русло мала безмежна зовнішньоекономічна відкритість, значення якої в підриві суверенітету доступно пояснює перший віце-президент Світового банку Дж. Стігліц: «Швидка лібералізація сфери вивезення капіталу дозволяла банківському сектору викрадати мільярди доларів щороку, в той час як архітектори цієї лібералізації вели переговори про мільярди зовнішніх позик».

Крізь призму цього висловлювання проглядають витоки ще одного удару — затягування держави в пастку боргової залежності. А це, в свою чергу, робить країну покірною під час захоплення ринку імпортом і відсторонення (потім і розвалу) вітчизняного виробництва. Чим, до речі, й пояснюється найбільший спад у нашій легкій і харчовій промисловості. Тим часом навіть країни післявоєнної Західної Європи відгороджувалися від імпорту непрохідним бар'єром, поки своя продукція не ставала конкурентоспроможною. Те саме робили, а почасти й продовжують робити, Японія, Китай, країни Південно-Східної Азії. У тих самих (й інших) країнах викорінювалася «втеча» валюти за кордон, поки економіка міцно не вставала на ноги.

27.09.93 — 16.06.94

***Звягільський Юхим Леонідович**. Народився в Донецьку 20.02.1933 року. Єврей. Кандидат технічних наук (1972 р.). Пройшов шлях від помічника начальника дільниці до директора шахти. Герой Соціалістичної Праці. В 1992—1993 роках — голова Донецької міськради. З червня 1993 року — перший віце-прем'єр, з вересня того ж року — в. о. Прем'єр-міністра. Народний депутат 12, 13 і 14 скликань Верховної Ради.*

«Нечесно, обманюючи народ, стверджувати, що з цієї складної ситуації можна вийти легко і швидко».

(З виступу на сесії Верховної Ради 14 грудня 1993 року).

Голгофа для людини-гори, або Ерхард-самоучка

Переконаний: Юхим Звягільський і досі шкодує, що дав згоду стати першим віце-прем'єром у червні 1993 року на хвилі шахтарських страйків, а у вересні — фактично очолити уряд. Переконаний: Юхим Звягільський і нині не сумнівається в тому, що вчинив правильно, хоча цей крок був першим кроком на Голгофу, до тривалої еміграції.

Бермудський трикутник для економіки

Гортаючи нині пожовтілі сторінки газет того періоду, заново відчуваєш і напруженість травневих днів 1993 року, коли протистояння в трикутнику Президент — Кабінет Міністрів — Верховна Рада досягло апогею, й гаряче дихання червневого шахтарського страйку, й серпневу розгубленість так званого «уряду реформаторів», який розвалювався на очах, мов картковий будинок. Інфляція не зростала — галопувала: зарплатні не вистачало, щоб звести кінці з кінцями.

У вересні 1993 року Леонід Кучма вчергове подав у відставку, яку цього раза Верховна Рада прийняла без особливого трепету, оскільки країна стояла на краю економічної і політичної прірви, соціального вибуху.

Оптиміст-самовбивця

За таких умов погодитися очолити уряд може або невиправний оптиміст, або політичний самовбивця. Попри те, що Леонід Кравчук взяв усю відповідальність за дії уряду на себе, Прем'єр-міністром, щоправда з двома літерами в. о., став Юхим Звягільський.

Два місяці тривала розробка стратегії дій. І ось 14 грудня в. о. прем'єра викладав програму дій. Напевне, такої послідовної і логічної, прозорої програми не мав жоден уряд України ні до Юхима Леонідовича, ні після нього.

А завдання стояло непросте: рухатися послідовно і без затримки до ринку — з одного боку, а з іншого —погасити гіперінфляцію, яка становила того року 10800 відсотків, такими заходами, щоб не погіршити становище співгромадян. Методи пропонувалися різні, але один з них викликав шок і в економістів-реформаторів, і у «червонних директорів»: купоно-карбованець фіксувався до долара, підприємства-експортери позбавлялися всіх пільг.

Боже! Який тоді знявся галас у пресі. Дехто висловлював думку, зокрема Віктор Пинзеник, що Україна не переживе зими і втратить державність.

Однак уже в січні 1994 року інфляція зменшилася з 50 до 19 відсотків, у квітні становила лише 5, а у травні — тільки 1 відсоток. Уперше в червні західні експерти зафіксували зростання виробництва більш як на 4 відсотки, чого в незалежній Україні ні до Юхима Леонідовича, ні після нього не було. То-ді-таки —вперше в незалежній Україні — громадяни знову змогли відкладати вільні гроші на ощадні книжки.

На жаль, цей період тривав недовго — новообрана Верховна Рада заслухала звіт Юхима Звягільського й сформувала новий уряд на чолі з Віталієм Масолом. Даремно Юхим Леонідович до хрипоти в голосі закликав продовжити лінію його уряду. Даремно переконував у правильності обраної стратегії, точкової підтримки пріоритетних галузей і підприємств.

Уже в листопаді 1994-го новий «старий» віце-прем'єр з питань економічної реформи Віктор Пинзеник почав чергову «лібералізацію» української економіки, деградація якої триває і досі...

***

Якось радник Юхима Леонідовича часів прем'єрства розповів, що в той період він, радник, саме штудіював книгу Ерхарда про те, як здійснювалася економічна реформа в повоєнній ФРН. І саме тоді Юхим Звягільський прийняв низку рішень, які збігалися з рішеннями Ерхарда. І радник показав цю книгу Юхиму Звягільському, котрий, ознайомившись з нею, сказав:

— А що? І ми не ликом шиті.

Переконаний: студенти-економісти ще скрупульозно вивчатимуть досвід Юхима Звягільського щодо подолання гіперінфляції. І не тільки.

Володимир КОРОЛЮК.

Що означає для вас День незалежності?

Юрій УЗУН, моряк-«підфлажник»:

— Аж ніяк не очікував, що проголошення незалежності України призведе до того, що вона стрімко втрачатиме статус морської держави. Сподівався, певніше, на зворотнє. Але ж колись могутнє ЧМП перестало, по суті, існувати, тисячі українських моряків тепер змушені плавати на іноземних суднах, під чужими прапорами. Декому везе, дехто клянє все на світі. Розумію, що незалежність України тут ні при чому, винні бездарні чи й злочинні керівники пароплавства, державних структур, які «розтринькали» флот. Невже ніколи його не відродимо? Куди приємніше було б плавати під прапором України, аніж ходити у наймитах в іноземців.

Ніна ТКАЧЕНКО, пенсіонерка:

— Я — за незалежність, за самостійність України. Але не за те, щоби вона злидарювала, а її громадяни голодували, як це, на жаль, є нині. Значить, щось не так робиться. Й залежить усе передусім від влади. Отож будьмо, ми, виборці, розумніші. Й обираймо тих, хто б не у прірву вів, а до нормального життя.

Дмитро КАЛЮЖНИЙ, сільський механізатор:

— Кажу під враженням від жнив, які щойно завершили: якби ж то до незалежності та ще й порядок. А так он який безлад та безкрай коїться. Ціни на пальне якраз у період збиральної інакше, як безсовісним здирництвом, не назвеш. Не могли ми дати хлібові осипатися, отож тільки душу в борг і не заклали. Більшу частку того, що намолотили, тепер мусимо за ті борги віддати.

Олег БУЗЬКО, студент:

— Навчаюсь у вузі на комерційних засадах, батьки «з останнього тягнуться», аби оплатити. А перспектива досить туманна, навіть лякає: чи згодяться знання? Чи влаштуюсь у житті зі своїм фахом інженера? Тільки й надій, що за період до закінчення вузу самостійна Україна таки наведе в себе лад. Зуміли ж он у Польщі, в Чехії, в Угорщині. Ми що — дурніші?

Олена КРИЦЬКА, медик:

— Оголошено не тільки незалежність — країна почала жити на нових засадах. А це непросто дається. На нашу сферу он скільки нарікань: здирники, мовляв, оті лікарі, без оплати й пігулки не пропишуть. Але, погодьтеся, безплатним за ринкових умов нічого не буває. Треба законодавчо вирішити, хто за лікування людей платить: держава, страхові товариства, підприємства, організації чи самі пацієнти?

Інтерв'ю взяв Георгій ВОРОТНЮК.

Одеська область.

вибору

Безсумнівно, змінити ситуацію у нас в країні зможе лише нова влада

Але найпотужніший удар завдається по економічній (а відтак, і політичній) складовій суверенітету жорсткою монетарною політикою, поєднуваною (до повного обвалу) з завищеним курсом гривні. Спочатку підривається попит, знеструмлюючи виробництво й укладаючи на лопатки всі без розбору підприємства (особливо науково-технологічні), а потім виключається експорт. Сильна валюта для слабкої країни — руйнівна розкіш. Гроші-бо йдуть у бік імпортерів!

На цей час емвеефівський міф про повсюдну користь грошового голодування, підтримання за всяку ціну валютного курсу з тріском луснув, особливо у зв'язку з реаліями світової фінансової кризи. Навіть колишній наш зарубіжний поводир Дж. Сакс тепер зрікається МВФ, заявляючи, що ця організація «не розуміє руйнівної потужності своїх порад» і що «треба відкинути монетаристські «гамівні сорочки». Але влада України, продовжуючи компрадорську (тобто на обслуговування західного капіталу) політику, знову й знову клянеться у вірності «обраному курсу». І це за тих обставин, що успішний розвиток сусідів — Польщі, Чехії, Угорщини — давно подає приклад зовсім іншої, тверезої, суверенної політики.

Ще більший конфуз стався з нами на грунті боротьби за зміцнення гривні. Не витримуючи напору обставин, вона періодично обвалюється, завдаючи додаткових ударів економіці. І це тоді, коли весь світ усвідомив, що керована девальвація (на відміну від нашої обвальної) є благом. Приклад — Росія за часів уряду Примакова. Там, опираючись саме на девальвацію, шляхом відповідних маневрів за півроку домоглися економічного зростання на 25 відсотків. І не випадково експерти Мінекономіки Росії стурбовані тепер тим, що «резерви девальвації, подарованої кризою, буде вичерпано найближчим часом». Як виявилося, національний герой не той, хто викохував національну валюту в ім'я її самої (за рецептами МВФ), а той, хто підпорядкував її динаміку інтересам економічного зростання: коли треба пославлював її в ім'я заданої мети, а коли треба — зміцнював. На відміну від України, в Росії вже покладено початок звільненню від ганебної несамостійності. Не випадково й те, що перший, нехай частковий, протестний успіх збігся з приходом до влади Євгена Примакова — першого за всі роки некорумпованого прем'єра.

Безсумнівно, змінити ситуацію у нас в країні зможе лише нова влада. Нинішня, навіть якби на неї спустилося осяяння, нічого зробити не в змозі. І не тільки тому, що покоління володаря, яке йде в історичне небуття, перебуває в полоні у своїх діянь, що воно заматеріло в звичках (куди там більшовикам!) лише віднімати у народу й ділити між собою. Такі собі швондери навпаки. Герой Булгакова, як пам'ятаємо, хоч у панів віднімав... Річ не в цьому, а в елементарній довірі, ліміт якої цілком вичерпано. А без довіри народу успішних ринкових реформ просто не буває. Ось чому немає нічого страшнішого, ніж опинитися нинішнім управителям знову «обраними». Ось тут терпець людей і справді увірветься, тільки-но усвідомлять себе перед перспективою ще одного безпросвітного п'ятиліття. Про це слід добре замислитися нинішній владі, яка жадає чергового виборчого успіху.

Юрій ПАХОМОВ, академік НАН України, директор Інституту світової економіки й міжнародних відносин.

Центр «Соціальний моніторинг»

Сприйняття населенням незалежного статусу України

(за результатами телефонного експрес-опитування мешканців 7 обласних центрів України та міста Києва)

З метою визначення ставлення населення України до незалежного статусу держави, напередодні Дня незалежності (17—18 серпня 1999 р.) центром «Соціальний моніторинг» проведене телефонне експрес-опитування 800 мешканців Дніпропетровська, Донецька, Києва, Львова, Луганська, Одеси, Сімферополя, Хмельницького. (У кожному з зазначених міст було опитано по 100 респондентів віком старше 18 років.)

Пропонуємо вашій увазі результати цього опитування. Розподіл відповідей надано у відсотках.

Як ви ставитеся до здобуття в 1991 році Україною державної незалежності — цілком позитивно, схвалюєте і підтримуєте чи негативно, засуджуєте і заперечуєте?

Цілком позитивно, схвалюю і підтримую	46
Негативно, засуджую і заперечую	38
Мені байдуже	8
Важко відповісти	8

Чи пишаєтесь ви тим, що ви — громадянин незалежної України?

Так	46
Ні	40
Я не є громадянином України	2
Важко відповісти	12

Як ви плануєте провести День незалежності України?

Планую взяти участь у святкових заходах	16
Залишуся вдома, але подумки буду разом з учасниками цих заходів	11
Проведу вихідні, як завжди, незалежно від цієї дати	52
Інше	17
Важко відповісти	4

Спорт

Через «зірок» — до фіналу!

Хокей. Відбулися півфінальні поєдинки у міжнародному турнірі «Кубок «Спартака». У важкій боротьбі московські спартаківці перемогли збірну Казахстану — 3:2. Прекрасний подарунок до Дня незалежності України зробили хокеїсти збірної України, які в драматичному поєдинку переграли команду «Зірки Росії», до складу якої входило 7 гравців з клубів НХЛ, — 5:4. Після першого періоду українці поступалися — 0:3, у процесі зустрічі —1:4. Цю шайбу закинув Олецький. А потім наші хлопці понеслися до перемоги, мов на крилах. Відзначилися Буценко, Литвиненко, а на останніх секундах основного часу Бобровников зрівняв рахунок — 4:4. На першій хвилині овертайму Буценко закинув переможну шайбу. Завтра у фіналі зустрінуться збірна України і «Спартак». Приз переможцеві — 50 тисяч доларів США.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Та ми ж уміємо самі!

✔ Сімферополь

Із «крапельки» — труби

На Сімферопольському заводі крапельного зрошення «Сизакор» запрацювала лінія нових видів продукції: пластикових труб для газопровідних, водогінних і каналізаційних мереж. Вироби нового цеху за якістю не поступаються світовим стандартам. Незабаром на відродженому підприємстві завдяки зусиллям нового генерального директора Геннадія Кивокурцева запустять ще одну лінію — з виробництва металопластикових труб. До речі, єдину в Україні.

✔ Черкаси

Можливо, навіть потіснить Біттнера

У Черкасах розпочато дослідно-промислове виробництво «Настоянки складної Панкова». До неї входить витяжка з 14 трав. Цей препарат застосовуватиметься для лікування хронічного гастриту, холециститу, цирозу та багатьох інших захворювань шлунково-кишкового тракту. Він пройшов успішні клінічні випробування у науково-дослідних інститутах та лікарнях Києва. Проте серійний випуск цілющої настоянки відкладається через надвисокі податки.

А тим часом препаратом зацікавилися фармацевти за кордоном. Одна з іноземних фірм пропонує викупити технологію його виготовлення. І якщо автор — черкащанин Сергій Панков — прийме цю пропозицію, він втратить право випускати ці ліки в Україні. Шкода!

У престижному клубі — черкаські хіміки

Флагман черкаської хімічної промисловості — ВАТ «Азот» — став володарем «Міжнародного золотого призу за технологію і якість». Це нагорода Всесвітнього клубу «Лідерів торгівлі», до якого входять понад 16 тисяч найпотужніших підприємств світу.

ВАТ «Азот» після певного спаду в позаминулому році знову нарощує виробництво мінеральних добрив, котрі вкрай потрібні агропромисловому комплексу нашої держави. Водночас зростає авторитет «Азоту» на міжнародному ринку.

✔ Рівне

Нарешті маємо власні сірники!

Козак Мамай та українська символіка використані для оформлення перших українських сірників, які випускає сірникова фабрика, що в райцентрі Березне на Рівненщині.

Два місяці, як тут було введено першу лінію з виробництва сірників, а цими днями запрацювала й друга. Майже готові до пуску дві інші. Тоді фабрика зможе забезпечити половину потреби України в сірниках, а отже, козак Мамай завітає і до вас...

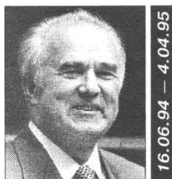
До речі, раніше Україна закуповувала сірники за кордоном, витрачаючи валюту. Зелене світло для створення єдиного поки що в державі такого підприємства свого часу дала постанова Кабміну «Про організацію вітчизняного виробництва сірників». Отож у порівняно короткі терміни за кошти інноваційного фонду було облаштовано сірникову фабрику. Будівельні роботи виконано за кошти обласного бюджету.

Прекрасна якість, гарне естетичне оформлення відрізняють українські сірники від тих, якими ми звикли користуватися. Тож чимало відомих українських підприємств та фірм виявили бажання розмістити на новій продукції свої «візитки» та рекламу.

Сірникова фабрика у Березному — це сучасне підприємство світового рівня з високопродуктивним обладнанням, високою культурою виробництва та гарними побутовими умовами для працівників.

Фото Олександри ЮРКОВОЇ.

16.06.94 — 4.04.95

Віталій Андрійович Масол — Прем'єр-міністр України (з 16.06.1994 р. по 4.04.1995 р.) Народився у 1928 році в Чернігівській області, українець, освіта вища. Після закінчення інституту працював на Новокраматорському машинобудівному заводі, де пройшов шлях від помічника майстра до директора. У 1972 році був призначений першим заступником голови Держплану УРСР, а в 1979-му — заступником Голови Ради Міністрів УРСР, головою Держплану республіки. З червня 1987 року до жовтня 1990 року — Голова Ради Міністрів УРСР.

«Гадаю, ви погодитеся зі мною, що нам аж ніяк не треба було робити людей надто бідними і обіцяти їм, що колись вони можуть стати багатими. Пора нарешті зрозуміти, що мільйони злиденних і зневірених людей багату і міцну державу не створять».

(З виступу кандидата на посаду Прем'єр-міністра України В. Масола на сесії Верховної Ради України 15 червня 1994 року).

Де вихід, з чого почати?

Віталій Масол приймав владу з рук виконуючого обов'язки Прем'єр-міністра Юхима Звягільського, який на тій самій сесії Верховної Ради без зайвої скромності оцінив свою роботу таким чином: уряд працював у цейтноті, але на перспективу.

Передаючи високий державний пост наступнику, Юхим Звягільський щедро розсипав йому побажання та настанови і так їх закінчив: «Однак усі побажання залишаться пустим звуком, якщо спільними зусиллями Верховної Ради, Президента і уряду не буде зроблене найголовніше — змінено, я б навіть сказав, створено сильну виконавчу владу по всій вертикалі...»

Новий Прем'єр-міністр ставив перед собою запитання: «Чим можна пояснити такий агонізуючий стан нашої економіки, які головні причини загнивання, хаосу і розпаду, котрі ми спостерігаємо протягом останніх років?»

І відповідав: «На мою думку, головна причина — це відсутність вже тривалий час у наших керівних структурах належної політичної волі, сміливості й чіткого плану реформування економіки, постійне шарахання...»

І націлював: «У найкоротший строк запустити на повну потужність виробництво, налагодити випуск вітчизняних товарів; найбільшої уваги потребує розвиток паливно-енергетичного комплексу. Уряд зобов'язаний розробити і здійснити довгострокову програму забезпечення України в першу чергу нафтою і газом.

Слід відмовитися від грабіжницького принципу в оподаткуванні — якомога більше забрати у платників податків і перейти до принципу — якомога більше залишити їм зароблений прибутку. В основу всієї державної політики має бути покладений принцип: багаті громадяни — багата держава».

Можна ще й ще наводити красиві цитати з програмних промов, заяв, інтерв'ю прем'єра п'ятого уряду України, які наче взяті з сьогоднішнього дня, але через десять місяців Верховна Рада, заслухавши звіт Кабінету Міністрів України про роботу в 1994 році, визнає цю роботу з розв'язання завдань соціально-економічного розвитку України незадовільною і висловить уряду недовіру. Зауважте, всьому урядові. Бо Віталій Масол не мав можливості сформувати свою команду. Певно, він був останнім прем'єром, який ще до зайняття цієї посади добре знав, яке це складне господарство — економіка України.

Віталій Масол вийшов на пенсію.

Напутні слова його багатого на життєвий досвід попередника справдилися: «Усі побажання залишаться пустим звуком, якщо...»

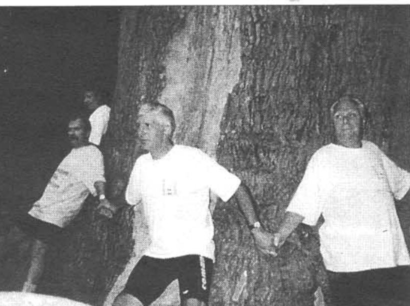
«Яка біда того народу, що він біду міняє на біду...»

Нещодавно закінчився велопробіг «Від столиці — до столиці». Своїми враженнями від подорожі ділиться один із її учасників, лідер об'єднання «Відкрита політика» Анатолій МАТВІЄНКО.

— Ця подорож змусила мене зробити кілька висновків. По-перше, люди дуже незадоволені теперішньою владою, її безпорадністю. Подруге, сільське господарство перебуває у катастрофічній ситуації. По-третє, всі історичні пам'ятки занедбано, руйнуються часом, знищуються людьми. Але найстрашніше — це відсутність національної свідомості людей. Люди не вірять в Україну.

— Що, на вашу думку, заважає людям усвідомити себе українцями?

— Насамперед відірваність від історичного коріння, яке не підживлювалося сучасниками. Ми не відновлюємо контакти з історичним минулим, а відтак, і не можемо утвердити нашу державу.

— Ви говорили, що більшість невдоволена владою. Але, за результатами соціологічних досліджень, за діючого Президента збирається голосувати досить вагома частка виборців. Як це пояснити?

— Це загадка, на яку відповіді не маю. Я на кожній зустрічі пропонував: підніміть руку, хто голосуватиме за Леоніда Кучму. Але таких практично не було. Були одиниці, але ж не 20—24 відсотки. Навпаки, більшість з відразою ставиться до існуючої влади.

— Які думки громадян щодо майбутніх президентських виборів?

— Люди бояться нечесних виборів, їх фальсифікації. І не вірять водночас у чесний підрахунок голосів. Кажуть, хто не став би Президентом, нічого не зміниться. А потім — ще й страх. Можуть залякати: хтось приніс оберемок соломи з колгоспного поля, інший помилився у підрахунках своїх прибутків від підприємницької діяльності. Така атмосфера, безперечно, — найстрашніше з надбань нашого часу. Враження, що ми повернулися у 37-й рік.

— Ви особисто вірите у чесні вибори?

— В абсолютно чесні вибори я однозначно не вірю. Але порівняно чесні, тобто такі, що не вплинуть на об'єктивність результатів, вірю.

— І на завершення традиційне запитання. Які, на вашу думку, основні здобутки і недоліки за вісім років незалежності?

— По-перше, ми маємо державу і віру в неї, хоча бажаючих її продати ще, на жаль, достатньо. Водночас зростає кількість тих, хто однозначно вирішив, що хоче, буде жити у державі, ім'я якої — Україна. І це — найбільше досягнення. Іншим здобутком вважаю зміни, що відбулися у психології людей. Тепер вони розраховують не на державу, як було прийнято колись, а на власні сили. А це вже справжня революція.

Що стосується недоліків, то, на жаль, ми не можемо задіяти механізми, які забезпечили б розвиток демократії. Як пише Ліна Костенко: «Яка біда того народу, що він біду міняє на біду».

Розмову вела Юлія ШЕЙКО.

Історія проситься в сни нащадків

(Початок на 1-й стор.).

Може, саме тому й варто інколи озирнутися назад. Озирнутися, щоб проаналізувати помилки і втрати. Тим більше, святкуючи Незалежність у рік президентських виборів. Хоча б для того, щоб уперше не вигукнути: і що ми за народ такий! Адже «нове століття в шибку заглядає... Нове століття, ба, тисячоліття! Тривожний історичний Рубікон».

Повторю слідом за геніальною нашою сучасницею Ліною Костенко. Повторю, адже краще й не скажеш, бо «народ шукає в геніях себе». У геніях, а не бездарних правителях, які зуміли розтринькати не тільки економічний потенціал, а й значний кредит довіри до влади.

Ерозія влади, корозія владних структур — хвороба все ж таки виліковна. Хочеться на це сподіватися напередодні Дня незалежності, очікуючи результатів вибору 31 жовтня. І сподіватися, що ті, хто кинув виклик нинішнім правителям, пам'ятають і такі рядки геніальної поетеси: «Політики, позбудьтеся апломбу. І не ведіть до світлої мети».

Вісім років незалежності: два правителі й сім урядів. Історія творилася на наших очах. У цьому номері ми показали її через призму долі прем'єрів — без чорних фарб і прикрас. Так, як було.

Ми стоїмо сьогодні на порозі нового тисячоліття. І дуже хочеться, щоб день нинішній не просто став історією, а й надбанням майбутніх поколінь. Щоб ми могли сказати: «Ми чесно йшли, у нас нема зерна неправди за собою!» І — ще: «Історія проситься в сни нащадків».

Володимир КОРОЛЮК.

8.06.95 — 27.05.96

Євген Кирилович Марчук. *Народився 28 січня 1941 року в селі Долинівка Гайворонського району Кіровоградської області.*

Має вищу педагогічну та юридичну освіту, володіє англійською та німецькою мовами. 1963 року почав працювати в системі КДБ при Раді Міністрів УРСР. Пройшов шлях від оперуповноваженого до першого заступника голови Комітету державної безпеки УРСР.

З червня 1991 року — державний міністр України з питань оборони, національної безпеки і надзвичайних ситуацій, а з листопада того ж року — голова Служби безпеки України. В липні 1994 року призначений віце-прем'єр-міністром України, а в жовтні 1994-го — першим віце-прем'єр-міністром України — головою Координаційного комітету при Президенті України з боротьби з корупцією і організованою злочинністю. 8 червня 1995 року призначений Прем'єр-міністром України.

«Це було б дуже просто, коли в прем'єрі корінилися б причини ситуації, яка є сьогодні у нас — історія й час все розставлять по своїх місцях».

Хоч прем'єр, а не висовуйся

Євген Марчук був призначений Прем'єр-міністром України Указом Президента. Таку можливість надавав «Конституційний договір між Верховного Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України».

Фактично це був єдиний уряд України на чолі з прем'єром, склад якого не погоджувався з Верховною Радою, а члени уряду були відповідальні за свою діяльність лише перед Президентом.

Отже, потреби в напутніх словах та побажаннях парламентаріїв не було. Можливо, через звичку, вироблену в органах безпеки, а можливо, розуміючи, що роль прем'єра впливати на членів уряду зведена нанівець, Євген Марчук майже не оприлюднював свої задуми, дуже скупо відповідав на запитання журналістів, не робив багато обіцяючих, а тим більше популістських заяв.

За весь час свого прем'єрства з великою і можна сказати де в чому програмною промовою Євген Марчук виступав на загальних зборах Національної академії наук України в квітні 1996 року за місяць до відставки.

У ній прем'єр ніби ненароком поскаржився, що його уряд одержав у спадщину від попереднього боргів 8,5 мільярда доларів США. Тільки Росії за газ борг становив 1,5 млрд. доларів, Туркменії — 700 мільйонів. У грудні 1995 року треба було заплатити кредиторам за позички 527 мільйонів доларів. Гроші були забрані із зарплат та пенсій.

Прем'єр висловив побоювання, що Україні загрожує розвал бюджету. «Кожен ранок міністр фінансів мені доповідає, — зізнався перед ученими Євген Марчук, — скільки надійшло грошей, які є потреби і що будемо робити. Міністр сільського господарства телефонує: якщо сьогодні не дасте 3 трильйони карбованців до тих, що вже пішли в АПК, зірвемо весняно-польові роботи, не виоремо і не засіємо. Міністр вугільної промисловості в паніці: якщо сьогодні щонайменше 4—5 трильйонів не дамо, ситуацію не втримаємо — 15 шахт страйкують, на підході ще стільки ж».

І це тільки два міністри просять 8 трильйонів крб. А прийшло лише 2,4 трильйона крб.

Євген Марчук відзначив, що спад з невиплатою пенсій хоч і зменшився, але триває, окреслив проблеми у вугільній промисловості, атомний енергетиці та висловив своє бачення, чому так повільно у країні йдуть реформи.

Не можна не втриматися, щоб не зауважити: і Віталія Масола, і Євгена Марчука можна сміливо зараховувати до когорти видатних провидців, хоч з тих пір минуло кілька років: вони бачили наперед те, що ми маємо сьогодні.

Тим часом поки прем'єр готувався до виступу перед вченими мужами, в адміністрації Президента писалися інші папери, які через місяць були оприлюднені президентською прес-службою. В її заяві повідомлялося, що Л. Кучма констатує: стан економіки ускладнюється, посилюється соціальна напруженість. Справедливе обурення викликають тривалі затримки з виплатою заробітної плати, пенсій, стипендій. Зволікається прийняття невідкладних рішень з чітким механізмом їх реалізації. Не витримує критики бюджетна дисципліна. Значно зріс бюрократизм, немає персональної відповідальності і т. ін.

«Ці та багато інших негативних явищ і тенденцій стали можливими тому, що Прем'єр-міністр Є. Марчук не забезпечив, як того вимагає ситуація, ефективного та сталого функціонування уряду. І останнім часом замість повсякденної чорнової роботи з організації його діяльності зосередив свої зусилля на створенні власного політичного іміджу».

Віталія Масола було звільнено в зв'язку з виходом на пенсію, Євгена Марчука «в зв'язку з виконанням ним функцій і повноважень народного депутата України на постійній основі».

Який все-таки мудрий наш народ, коли застерігає: не висовуйся... Черговий прем'єр попрацював 11 місяців.

Що означає для вас День незалежності?

Анатолій ПІДБЕРЕЗНИЙ, директор приватного автопідприємства:

— Без цього свята я спокійно жив би ще багато літ. Воно ознаменувало для мене крах усіх планів і сподівань, позбавило можливості пристойно працювати і заробляти.

Станіслав ЛЕВЕНЕЦЬ, режисер і театрознавець:

— Важливішого дня, ніж 24 серпня, для мене нині немає. Хоч матеріально жити став набагато гірше. Прикро інше: ті, хто тепер керує державою, насправді роблять усе, аби розтоптати в душах, серцях і свідомості українців віру в значимість власної незалежності.

Сергій ДОВЖЕНКО, найманий працівник виробничо-комерційного підприємства:

— Вважаю, всю велич цього дня гідно поцінують лише наступні покоління. Думаючи так, переконую себе, що це вже й нині свято номер один для України. Мрію, що, маючи непоганий фах, я ще хоч трішки встигну скористатися плодами нашої незалежності.

Михайло МАРИНИЧЕНКО, голова КСП ім. Суворова Криничанського району:

— День незалежності сприймаю як найвищу святість українського народу. Моєму поколінню випало право виборюти те, чого прагнули споконвіку українці. І цього здобутку ми вже нікому не віддамо. Ми перемогли і вірю, що завдяки працьовитості станемо в ряд перших європейських держав.

Любов СКЛЯРОВА, студентка:

— Незалежність прийшла в мої шкільні роки й обіцяла великі надії саме моїм ровесникам. Але нині дуже гірко, бо вони майже втрачені. Я навчаюся, і підприємство, яке мало платити, робити це відмовляється. А батьки навряд чи зможуть оплачувати моє навчання.

Віктор ЗАБУДСЬКИЙ, директор ресторану:

— 24 серпня для мене, ясна річ, не буде вихідним. Веселитимуться й питимуть інші. Згоден, багато поганого було в нашому житті і до незалежності, але мало втішного, як на мене, і з її настанням. Кепсько, мабуть, що так думаю, та інакше не можу.

Підготував Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Материк українського духу

Цього року «Світ» зробив українському читачеві ще один вельми приємний подарунок — видав антологію української релігійної поезії «Слово благовісту»

Львівський «Світ» час від час радує українського читача виданнями, які стають справжнім явищем вітчизняної видавничої справи, а то й загалом української культури. Згадаймо, що саме «Світ», незмінним директором якого вже протягом багатьох років є Ігор Мельник, уперше подарував українському читачеві «Історію України» Івана Крип'якевича й «Історію запорізьких козаків» Дмитра Яворницького, які впродовж десятиліть з кон'юнктурних ідеологічних міркувань були недоступні для масового читача. Опісля львівські видавці благословили у світ таке унікальне видання, як «Українська рукописна книга» Якима Запаска, де маємо фрагменти — текстові й ілюстративні — унікальних книжкових пам'яток, грунтовні наукові розвідки про них. Починаючи з таких, як Остромирове Євангеліє (1056—1057 рр.), Ізборник Святослава (1073 р.), мініатюри Трірського Псалтиря (1078—1087 рр.), та інших пам'яток рукописного книжкового мистецтва нашого народу.

І ось цього року «Світ» зробив українському читачеві ще один вельми приємний подарунок — видав антологію української релігійної поезії «Слово благовісту». Під однією обкладинкою зібрано твори релігійної тематики понад 200 українських поетів. З усього світу. Від найдавнішої відомої нам сьогодні «Хвалебної пісні Борису і Глібу» анонімного автора з «Повісті минулих літ» (XI ст.), до поезій, що належать перу нинішньої молодої письменницької генерації. Тобто маємо перше в Україні видання, на сторінках якого представлено найкращі зразки української релігійної поезії. «Слово благовісту», як справедливо зазначають його видавці, переконливо засвідчує, що високоморальні християнські принципи завжди домінували у творчості українських поетів, незалежно від політичної погоди й ідеологічних настанов. Навіть за недавніх часів державного атеїзму. Та інакше й бути не могло, бо, як зауважує упорядник антології й автор вступної статті до неї Тарас Салига, творчість кожного справжнього митця своїм корінням сягає біблейського грунту.

Треба сказати, що переднє слово Т. Салиги «Молимось, Боже єдиний...» — то є грунтовна наукова розвідка про витоки української релігійної поезії, про її істотний вплив на духовний розвиток нашого народу, на його моральне здоров'я. «Релігійність як світогляд, а поетичність як засада людської натури, як категорія психологічна — це наша праоснова, це фундамент нашого духовного розвою, це материк, з якого починається українське поетичне слово. Єдність релігійності й поетичності є якраз тим, що формувало, що різьбило наше художнє слово протягом століть», — наголошує автор передмови. Українська душа — лірична, пісенна, романтична, залюблена в красу — завжди активно вбирала-всотовувала в себе живодайну силу Божого слова, Божої правди. І, мабуть, завдяки саме Господній благодаті наш народ не загубився—не загинув на драматичних зигзагах його історичної долі.

Перечитуючи твори, подані в антології, бачимо, скільки ідеологічного кон'юнктурного накипу залишило нам офіційне літературознавство, заангажоване тоталітарною системою. Зокрема, речники соцреалізму намагалися нас переконати в тому, що наші найбільші поети-пророки Тарас Шевченко та Іван Франко за своїми переконаннями були атеїстами. Отож усіляко «вишукували-висмикували» так звані антирелігійні мотиви в їх творчості. Тим часом Шевченків «Кобзар» — це космос, у якому витає величний дух християнських ідей. Справді бо, поет неодноразово начебто спрямовує свій гнів проти Бога, начебто «богохулить». «Та не з правдивим Богом веде він війну, — писав свого часу Ст. Смаль-Стоцький, —не проти Христа піднімає Шевченко бунт, а проти сфальшованого, лицемірного християнства, що стало посміховищем науки Христової, проти урядової російської церкви, проти тої церкви, що «рай у найми оддає», що наказує бити «поклони за кражу, за війну, за кров»,.. проти таких християн, що «б'ючи поклони», з братами діють те, «чого і звір не зробить дикий...»

Франків «атеїзм», за словами Т. Салиги, — тільки певні роздоріжжя у його світогляді, після яких він усе одно виходить на свій християнський гостинець. Та й самі поетичні одкровення Каменяра, приміром:

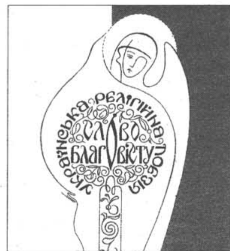
Хреста нас знаменем
хрестили,
Ростем під знаменем хреста,
З хреста пливуть всі наші
сили
І віра наша пресвята,

— промовляють самі за себе.

Доволі великий пласт релігійної поезії являє собою тема найбільших християнських свят — Різдва і Великодня, які з особливим пієтетом віддавна святкує наш народ. Подихом свята душі, високих людських почуттів, вірою в торжество правди і добра наскрізь пройняті ці поезії. Через тему народження і воскресіння Христа, інших релігійних свят поети подають своє трактування української дійсності, а всім читачам — надію. Як, скажімо, у вірші Миколи Щербака «Голодна кутя»:

Кутя й узвар на покуті,
на сіні,
І житній хліб, і, ніби сонце,
книш...
Але нічого зранку
не торкнись —
Ще воду й волю святять
в Україні!
Хай святиться — там,
де вітцівська хата,
Хай святиться — там,
де святий Дніпро!
Дасть Бог, що прийдуть воля
і добро —
Кутя убога стане нам багата.

«Слово благовісту» проілюстроване кольоровими фоторепродукціями українського іконопису, який належить до найбільших надбань української культури нинішнього тисячоліття. Ікон, написаних українськими майстрами, зокрема, протягом XIV—XV століть, збереглося небагато. Однак, як слушно зауважує мистецтвознавець Олег Сидор, автор ще одного вступного слова до антології, цих ікон достатньо, щоб говорити про високий рівень майстерності українських іконописців, засвідчений вправним рисунком, досконалим використанням усіх можливостей неширокої колористичної гами, вмілим компонуванням окремих деталей.

Антологія української релігійної поезії, грунтовно і дбайливо укладена львівським професором Тарасом Салигою, відкрила для сучасного українського читача, по суті, цілий материк нашої культури, нашого духу. Такі книги, як «Слово благовісту», переконливо спростовують різні твердження про начебто мілководдя і меншовартісність української культури, показують їх поверховість і примітивізм.

Так, нам є чим гордитися, є з чим долучатися до найбільших мистецьких надбань нинішнього тисячоліття.

Роман ВАТРИЧ.

А потенціал усе-таки не «залікували»

Потенціал — це те, що приховане і може виявитися за певних обставин. Пам'ятаєте, під час горбачовської перебудови якою могутньою потенцією аргументували вихід України з Союзу РСР промовці на мітингах? Чого-чого, а потенції у нас вистачало. А куди вона поділася після отримання незалежності? Хоча ні, вона є, але знову-таки — прихована. І ми знову хизуємося нею. Коли нарешті почнемо пишатися реалізацією, а не потенціалом?

Національна виставка «Україна — крок у нове тисячоліття», яка працює у Національному виставковому центрі держави з 2 серпня і присвячена Дню незалежності, справді вражає насамперед тим, що свідчить про... потужний економічний потенціал держави. Попри те, що потенціал цей вісім років «заліковували» різними курсами радикальних економічних реформ. А він вистояв.

Як сказано у зверненні координаційного комітету виставки, це «ще один наочний приклад того, що Україна має високоточні наукоємні технології, які потребують негайного впровадження у виробництво, конкурентоспроможну продукцію, що мусить знайти споживача, досвід господарювання, який потрібно не тільки вивчати, але й запроваджувати на місцях». Справа за малим — реалізацію. А це у нас непросто. Чому тоді в інших виходить?

Леонід БРОВЧЕНКО.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Коли нарешті почнемо пишатися реалізацією, а не потенціалом?

28.05.96—28.06.96
11.07.96—16.07.97

Павло Іванович Лазаренко

Народився 23 січня 1953 року в с. Карпівка Широківського району Дніпропетровської області. Трудовий шлях розпочав у 17 років водієм у колгоспі. Закінчив Дніпропетровський сільськогосподарський інститут. Після навчання працював головним агрономом, головою правління колгоспу. З 1984 року — на керівних посадах у районних і обласних органах влади. У 1992 році П. І. Лазаренка призначено представником Президента України в Дніпропетровській області. У червні 1994 року обраний головою Дніпропетровської обласної ради народних депутатів, народним депутатом України.

З вересня 1995 року — перший віце-прем'єр-міністр України. З травня 1996 по липень 1997 року — прем'єр-міністр.

За визначні заслуги в галузі державного будівництва указом Президента України нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого.

«Я стану першим прем'єром, який відзвітує про виконання програми уряду».
П. Лазаренко.

Іронія долі, або З важким паром

За іронією долі Павлу Івановичу не судилося виконати свою обіцянку і стати першим прем'єром, котрий доповів би громадськості про завершення програми антикризових заходів уряду.

Саме за іронією долі, бо все могло повернути в інший бік, до чого ніяк не звикнути, але з чим доводиться повсякчас миритися. Жодної розгорнутої економічної програми за роки незалежності країни не було, але прем'єри вряди-годи про щось доповідали і депутати це брали до уваги. За інших обставин з цим неодмінно вправся б і Лазаренко. І, може, не гірше, а краще, приміром, за нинішнього прем'єра, якому не вистачає розуміння підводних течій бюджетного процесу і податкового законодавства на рівні опального екса.

Перший?

Президента дратувало, що опальний, відтоді, як пішов угору, коли вже обіцяв зробити щось першим, то не допускав, щоб його обходили. Павло Іванович став першим прем'єром, який довів на практиці, що керувати бюджетним процесом можна напрочуд успішно і в ручному режимі. До нього це засуджувалось, але за його прем'єрства вже сприймалося як належне. Адже він перший прем'єр, якому вдалося на якийсь час призупинити падіння виробництва у ключових галузях народного господарства, перший прем'єр, якому нарешті судилося разом з Нацбанком ввести в обіг національні гроші — гривню. І геть приголомшує: перший, хто своїми вольовими рішеннями створив на газовому ринку свого роду імперію. Дуже ймовірно, такий рішучий, якщо не сказати авантюрний, крок свого часу міг зробити Юхим Звягільський (були і структури, і можливості). Але коли навіть хотів — не наважився. Тим, власне, він і відрізняється від опального екса.

Проте злий жарт з Павлом Лазаренком, який, як відомо, став другим (після Юхима Звягільського) ексом в екзилі, зіграло прагнення здобути не лише економічне, а й політичне лідерство в державі. Саме з цією метою на політичній арені України він створює потужну партію «Громада». В її політиці Президент швидко вбачає реальну загрозу своєї відставки. Це відчуття посилюється, щойно громадівці зусиллями свого лідера у розв'язанні деяких наболілих проблем з державного будівництва блокуються з лівими у парламенті. І це, зрештою, стає головним подразником порушення кримінальної справи проти П. Лазаренка. У стінах парламенту «засвічується» тіньовий бік інтимної економіки екс-глави уряду. По країні луною прокочується: «Не він перший»...

Не останній!

Той, хто це стверджує, має на увазі, що зазіхати на лідерство у державі, не сидячи в президентському кріслі, небезпечно з усіх позицій.

Той, хто це стверджує, певен: Лазаренко — не перший, хто переймався подвійною бухгалтерією на посту прем'єра. Чи не тому, що усіх прем'єрів вдаватися до цього примушувала чинна в країні бюджетна система — з нелегітимними податковими надходженнями і нелегальним дефіцитом?

Той, хто це стверджує, розуміє, що прецедент з Лазаренком знаменує початок кінця домінування у владних структурах держави представників дніпропетровської еліти, яку витісняє еліта київська. Тому Лазаренко аж ніяк не останній. Через це з проведенням структурних реформ в економіці треба зачекати. Кажуть, принаймні до президентських виборів.

Прислухаючись до цього, важко позбутися аналогій з пляжними, як їх називають в Італії, прем'єрами. Вони дістали таку характеристику, бо очолювали уряди не для втілення в життя кардинальних рішень, а лише для того, щоб країна ухилилася від політичної кризи. За роки незалежності ми мали чимало пляжних прем'єрів, але П. Лазаренко таким не був.

На один радянський спадок стало менше

Напередодні святкування своїх національних свят (у Молдові День незалежності відзначають 27 серпня) президенти Леонід Кучма й Петру Лучинськи впоралися, за словами останнього, з однією з болючих проблем, залишених країнам у спадок вікопомним «непорушним союзом»

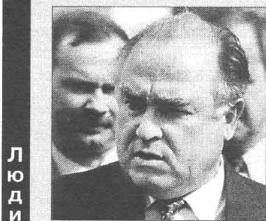
Президенти підписали Договір про держкордон. Класичний молдовський аргумент — «Україна така велика, а Молдова така маленька, тож не будьте дріб'язковими» — знайшов відгук у серцях і умах українських партнерів. Під оплески присутніх чиновників Молдова отримала вихід на Дунай і, відповідно, до Чорного моря. А Україна — 7-кілометровий відтинок шляху Одеса—Ізмаїл, що забігав був на молдовську територію. На цьому дискусію про доцільність (насамперед з боку України) такого обміну майже закінчено. Майже — бо останнє слово мають сказати під час ратифікації парламенти. «Є багато карт і аргументів, і за бажання можна було б сперечатися ще довго, але ми зуміли розв'язати питання», — сказав на прес-конференції Петру Лучинськи. За його словами, Україна жодних інших умов, окрім надання їй отого шматка автошляху, молдовській стороні не висувала. Молдовський президент був відверто задоволений. Та й український засмученим не був. Та й чому б? Не слід, мабуть, вважати, що Україна в чомусь програла. Хоча факт залишається фактом: значної деформації зазнала саме українська позиція. Бо ще кілька років тому в Києві й чути не хотіли про право Молдови на вихід на Дунай. Дипломати, прикордонники, економісти й навіть спецслужби наполягали на небажаності цього й наводили численні аргументи. Потім усе кудись зникло. Можливо, це обгрунтовано і навіть по-державницьки тому мудро — Верховна Рада розбереться.

А завершився офіційний візит молдовського «господаря» відвіданням разом з Леонідом Кучмою Полтавської області, зокрема Великих Сорочинців. Звично завдавши своєю присутністю певних побутових незручностей учасникам та відвідувачам відомого ярмарку (Петру Лучинськи тут ні до чого), президенти роз'їхалися по домівках. Думати над подальшим поліпшенням відносин між державами. Зокрема, над підвищенням товарообігу, який падає катастрофічно швидко.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.
Фото АП.

Люди й події

Фатальна аналогія

Є загроза, що незабаром РАТ «Газпром» може мало не збанкрутувати. «У нас багато спільного з Леонідом Кучмою, — хвалився його нинішній шеф Віктор Черномирдін. — Він був директором, і я був директором; він був прем'єром, і я був прем'єром; він пішов у відставку, і я пішов у відставку». А що коли спрацює така аналогія: як Кучма керує Україною, так Черномирдін керує «Газпромом»? Боже, помилуй це невинне акціонерне товариство...

Дивні африканці

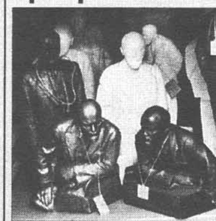
Просто сенсаційну заяву зробив американський президент Білл Клінтон, говорячи про перспективи участі США у владнанні конфліктів в Африці: «Нині африканські країни не хочуть, щоб ми розв'язували їхні проблеми чи розміщували там своїх військовиків», — повідомив він. Аж не віриться: хіба таке буває, щоб хтось не хотів допомоги Америки, особливо розміщення її військ на своїй території? Узяти югославів — вони ж просто благали Вашингтон про допомогу. Результат відомий.

Не в грошах щастя

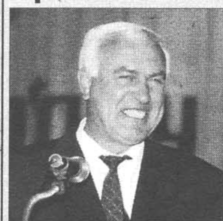
Є чим пишатися творцям балканської політики України: її не включено до списку держав, які братимуть участь у програмах Європейського союзу з відбудови Югославії. Це ж бо означає, що відверта й активна пробелградсько-антизахідна позиція Києва під час війни дала-таки ефект — її помітили у світі! Що ж, головне — міжнародний авторитет, ну а гроші є справою наживною. Окреме вітання — представникові України при ЄС панові Гудимі: за високопрофесійну роботу.

За державу прикро

За державу прикро: німецький Конституційний суд днями ухвалив, що високопоставлені чиновники й партійці колишньої НДР не мають права навіть звертатися з претензіями на відібрані в них після краху соціалізму власність та грошові заощадження — бо все-це нажито «незаконно, з використанням своїх привілеїв у соціалістичному суспільстві й службового становища». Прикро за державу... За українську: нашим усе зійшло з рук. Точніше, до них прилипло.

Позитив гарантовано

«Будемо сподіватися, що Росія врешті визначилася з прем'єр-міністром і він функціонуватиме до президентських виборів, — заявив екс-міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко, — і цей елемент стабільності віддіб'ється позитивно і на україно-російських відносинах». Чудово, але залишається одне запитання: до яких виборів профункціонує український прем'єр? Кажуть, може й до наших-не дотягти. Утім, це теж відіб'ється позитивно.

З кордоном визначилися. А що робити з товарообігом?

ОГОЛОШЕННЯ ТОРГІВ.

ЗАМОВНИК — Міністерство зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України цим призначає торги (тендер) з використанням відкритої процедури для претендентів за такими проектами:

«Визначення генерального упорядника національної експозиції України на всесвітній виставці «ЕКСПО-2000»
«Визначення генерального перевізника учасників національної експозиції України на всесвітній виставці «ЕКСПО-2000»
«Визначення генерального перевізника вантажів національної експозиції України на всесвітній виставці «ЕКСПО-2000»

ОРГАНІЗАТОР — Державний інформаційно-аналітичний центр моніторінгу зовнішніх товарних ринків — «Держзовнішінформ».

До участі в тендері запрошуються Оференти-резиденти України на умові Генерального постачальника робіт та послуг.

Постачання робіт та послуг — травень-листопад 2000 року.

Фінансування проекту здійснюється за рахунок Державного бюджету України.

Тендерну документацію можна одержати за адресою: Україна, МСП-601, 252054, м. Київ, вул. Воровського, 22, «Держзовнішінформ».

Тел.: 380+44 216-1636, 216-8188.

Факс: 380+44 216-2368; у період з 20 серпня по 4 вересня 1999 р. з 10.00 до 17.00.

Тендерні пропозиції приймаються до 5 вересня 1999 р. (15.00 за місцевим часом) за адресою: Україна: МСП-601, 252054, м. Київ, вул. Воровського, 22, «Держзовнішінформ».

Тел. 380+44 216-1636, 216-8188.

Факс: 380+44 216-2368.

Новоград-Волинська ОДПІ сповіщає, що Арбітражний суд Житомирської області (262014, м. Житомир, вул. Мала Бердичівська, 25) порушив справи про банкрутство:

— фірми «Реверс» ДП ВАТ «Новоград-Волинські меблі» (260500, м. Новоград-Волинський, вул. Дзержинського 1, р/р 26004302980018 Новоград-Волинське відділення Ощадбанку України № 2943)

— ТОВ фірми «Лідер» (260500, м. Новоград-Волинський, вул. Леніна, 90 р/р 26009200778002 в АК АПБ «Україна»)

— ТОВ «Лідер-Б» (260500, м. Новоград-Волинський, вул. Леніна 119 р/р 260020143 в АБ «АЖІО»)

Претензії кредиторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

До уваги акціонерів АБ «Кредит-Дніпро»!

04 жовтня 1999 року о 16.00 відбудуться позачергові загальні збори акціонерів АБ «Кредит-Дніпро» за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, буд. 17.

До порядку денного включені питання:

1. Про збільшення статутного капіталу банку.
2. Про зміну номінальної вартості випущених акцій.
3. Про зміни у складі акціонерів банку.
4. Про внесення змін до установчих документів банку.

Збільшення Статутного капіталу здійснюється на виконання рішення попередніх загальних зборів акціонерів банку про реінвестування акціонерами прибутку, який підлягає сплаті у якості дивідендів шляхом збільшення номінальної вартості простих іменних акцій банку, без зміни їх кількості.

Розмір Статутного капіталу збільшується з 21888000 грн. до 26640000 грн., номінальна вартість акцій збільшується із 152 грн. до 185 грн. кожна.

Проект змін, які вносяться до Статуту у зв'язку із збільшенням статутного капіталу: «Статутний капітал Банку складає 26 640 000 (двадцять шість мільйонів шістсот сорок тисяч) грн. Він поділений на 144 000 простих іменних акцій, номінальною вартістю 185 (сто вісімдесят п'ять) грн. кожна, які випущені у документарній формі».

Всі акції банку нової номінальної вартості розподіляються між засновниками у кількості відповідно до Установчого договору.

У разі, якщо при збільшенні Статутного капіталу банку акціонерам будуть спричинені які-небудь збитки, вони підлягають відшкодуванню в порядку, встановленому чинним законодавством.

До уваги акціонерів акціонерного товариства закритого типу «Черкаський шовковий комбінат»

7 жовтня 1999 року об 11-й годині в приміщенні актового залу комбінату за адресою: м. Черкаси, вул. Енгельса, 170 відбудуться збори акціонерів.

Порядок денний:

1. Звіт правління про результати фінансово-господарської діяльності товариства за 1998 рік та визначення основних напрямів діяльності на 1999 —2000 р.
2. Звіт спостережної ради.
3. Звіт ревізійної комісії.
4. Внесення змін і доповнень до статуту товариства.
5. Обрання органів управління товариства.
6. Створення підприємств, різних видів та організаційних форм на базі АТЗТ «ЧШК», затвердження їх статутів.
7. Різне.

Реєстрація акціонерів з 9.00 до 11.00.

Телефон для довідок: 69-33-79.

Правління АТЗТ «ЧШК».

Правління ВАТ «Ватутінський м'ясокомбінат»

повідомляє про проведення Загальних зборів акціонерів, які відбудуться 7 жовтня 1999 року об 11-ій годині за адресою: Черкаська область, м. Ватутіне, вул. Індустріальне шосе, 1.

Порядок денний:

1. Звіт Правління Товариства про результати діяльності товариства за 1998 рік.
2. Звіт і висновки Ревізійної комісії Товариства за 1998 рік.
3. Затвердження результатів фінансово-господарської діяльності Товариства.
4. Про зміни в складі Правління, Ради Товариства та Ревізійної комісії Товариства.
5. Про другу емісію акцій та збільшення Статутного фонду товариства.

Повідомлення про збільшення Статутного фонду ВАТ «Ватутінський м'ясокомбінат»

1. Збільшення Статутного фонду проводиться з метою залучення додаткових коштів, що будуть направлені на соціально-економічний розвиток підприємства.

Збільшення Статутного фонду здійснюється шляхом випуску нових акцій. Мінімальний розмір збільшення статутного фонду **712430,25** гривень.

2. Ст. 5.1. Статуту товариства передбачається викласти у слідуючій редакції: **Ст. 5.1.** Статутний фонд Товариства становить **784000,35** гривень.

Ст. 5.2. Статутний фонд Товариства поділений на **746667** простих іменних акцій номінальною вартістю **1,05** гривні кожна.

3. Додатково випускаються **678505** штук простих іменних акцій номінальною вартістю **1,05** гривні кожна. Загальна номінальна вартість акцій додаткового випуску **712430,25** гривень.

4. Акції розповсюджуються у порядку визначеному Загальними зборами.

5. Підписка починається в 9.00 23 листопада 1999 р. і закінчується о 17.00 24 листопада 1999 р. В дні підписки заяви приймаються в актовому залі **ВАТ «Ватутінський м'ясокомбінат»** з 9.00 до 17.00.

6. При зміні Статутного фонду збитків власників акцій не передбачається.

Реєстрація акціонерів буде проводитися з 8.30 до 10.30 в день та за місцем проведення зборів. Для участі в зборах акціонерам необхідно мати документ, що посвідчує особу акціонера, для представників акціонерів — довіреність на право участі та голосування.

Арбитражный суд Донецкой области (340105, г. Донецк, бульвар Пушкина, 34) возбудил дела о банкротстве:

1. № 24/132 Б ООО «Баксан», юридический адрес: г. Славянск, Донецкой области, ул. Калинина, 58/1, р/с 26006301660193, МФО 334561, код ОКПО 23607673;
2. № 24/133 Б ООО «АТП-0565», юридический адрес: г. Славянск, Донецкой области, ул. Приозерная, 1, р/с 26006200093001, МФО 334572, код ОКПО 01350392;
3. № 27/3-20 Б КСП им. Шевченко, юридический адрес: г. Славянск, Донецкой области, пос. Семеновка, ул. Совхозная, 1, р/с 400918, МФО 334572, код ОКПО 00848760;
4. № 24/123 Б ЧП «Ассоль», юридический адрес: Донецкая область, Славянский район, с. Красноармейское, р/с 26006200230001, МФО 334572, код ОКПО 24066506;
5. № 24/122 Б ЧП «Фалькон», юридический адрес: Донецкая область, г. Славянск, ул. Орджоникидзе, 2, р/с 26008187162001, МФО 335496, код ОКПО 20394586.

Требования кредиторов и заявления санаторов принимаются на протяжение одного месяца со дня опубликования объявления.

Арбітражний суд м. Києва за заявами Державної податкової інспекції у Радянському районі м. Києва порушив справи про банкрутство:

1. Товариства з обмеженою відповідальністю «Олмі», справа № 21/271. Адреса: м. Київ, вул. Рейтарська, 35-а, р/р 26005200003600 в Радянському відділенні УСБ, МФО 320746, код 24097613.
2. Приватного підприємства «КВП Трейдинг», справа № 21/267. Адреса: м. Київ, вул. Довженка, 10. Р/р 644889 в КФАБ «Аксібанк», МФО 320746, код 24097613.

Майнові вимоги кредиторів та можливих санаторів подавати до Арбітражного суду м. Києва протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражним судом Закарпатської області (м. Ужгород, пл. Народна, 4) порушено справу № 6/116 про банкрутство СП «Апек-Чоп-Транс» (295081, Закарпатська область, м. Чоп, вул. Берег,2) р/р 26005301150064 у Промінвестбанку м. Чоп.

Оголошення дається з метою в місячний термін виявити кредиторів та можливих санаторів.

Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України

оголошує конкурс на заміщення вакантних посад в підрозділах центрального апарату Міністерства.

Заступників начальників Управлінь:

радіації та військової екології, нормативно-правового регулювання, планування і фінансів;

начальників відділів: земельних ресурсів і надр, радіоекології, головних спеціалістів, провідних бухгалтерів, які мають відповідну освіту та досвід роботи.

З вимогами до конкурсантів можна ознайомитися при подачі документів.

Контактні телефони: 228-17-96, 228-65-21, кімн. 616.

Заяви подаються протягом місяця з дня публікації за адресою: 252001, Київ-1, вул. Хрещатик, 5.

Арбітражний суд Тернопільської області (282001, м. Тернопіль, вул. Острозького, 14 А), порушив справи:

— № 10/Б-97 про банкрутство селянської спілки «Литвинівська», с. Литвинів, Підгаєцького району, Тернопільської області, рах. № 26005200431001 в Бережанському відділенні банку «Україна», МФО 338028, код 09338025.

— № 10/Б-113 про банкрутство колгоспу «Саджівецький», с. Саджіки, Гусятинського району, Тернопільської області. Рах. № 26009200817001 в Гусятинському відділенні банку «Україна» МФО 338192, код 21132094.

— № 10/Б-124 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Енергосервіс», м. Тернопіль, вул. Танцорова,11. Рах. № 26005200431001 в ГВ Промінвестбанку України, м. Тернопіль, МФО 338426, код 23591713.

Арбітражним судом м. Києва (252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушено справу № 14/333 про визнання банкрутом ВАТ «Чернігівнафтопродукт» (250014, м. Чернігів, вул. Толстого, 154), ідентифікаційний код 03362710, п/р № 2600514001022 в Чернігівській філії «Правекс-банку», МФО 353360.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації цього оголошення.

«Арбітражний суд м. Києва (252030, Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44-а) порушив справу № 7/214-б про банкрутство Державного підприємства Спеціальне конструкторсько-технологічне бюро (СКТБ) «Роботекс» (юридична адреса: 252222, м. Київ, вул. Пуховська, 4, р/р 26004301380295, Ватутінське відділення ПІБ м. Києва, МФО 322283, ЗКПО 19015748).

Претензії кредиторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення».

Арбітражний суд Миколаївської області (327009, м. Миколаїв, майдан Леніна, будинок Рад) порушив справу № 4/1331 про банкрутство ЗАТ «Миколаївський завод будівельних матеріалів», юридична адреса: 327007, м. Миколаїв, вул. Казарського, 3; р/рахунок 2600301101 в Корабельній філії ОКБ ФЄБ, МФО 326331, код ЗКПО 05486728.

Претензії кредиторів та пропозиції можливих санаторів приймаються протягом місяця.

Арбітражним судом Вінницької області (м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 7) порушено справи про банкрутство:

1. Справа № 208/8-231 товариства з обмеженою відповідальністю фірми «Скін-ЛТД» (м. Вінниця, вул. Островського, 14; р/р 26000200536001 в дирекції АКАП «Україна» по Вінницькій області).
2. Справа № 137/8-63 приватного малого підприємства «Боско-Сервіс» (м. Вінниця, вул. Театральна, 30/6; р/р 100468400 в Промінвестбанку).
3. Справа № 207/8-230 товариства з обмеженою відповідальністю фірми «Елеста» (м. Вінниця, Бузький спуск, 33; р/р 467122 в УСБ).
4. Справа № 204/8-221 товариства з обмеженою відповідальністю «Корпорація друзів» (м. Вінниця, вул. Червонопрапорна, 39; р/р 5467988 в ПІБ)

Письмові заяви з майновими вимогами до боржника приймаються згідно Закону України «Про банкрутство».

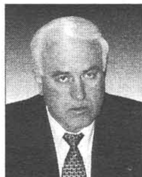
«Арбітражний суд Донецької області (344000, м. Донецьк, б. Пушкіна, 34) порушив справу № 5/115б про банкрутство ВАТ «Завод керамзитового гравія» (м. Сніжне, вул. Гагаріна, р/р 26003301570163, в відділенні ДК ПІБ м. Сніжне, МФО 334237, код 05517788).»

Арбітражним судом Закарпатської області (м. Ужгород, пл. Народна, 4) порушено справу № 7/89 про банкрутство ТзОВ «Чоп-Універсалторг» (м. Чоп).

Оголошення дається з метою в місячний термін виявити кредиторів та можливих санаторів.

Арбітражним судом Закарпатської області (м. Ужгород, пл. Народна, 4) порушено справу № 7/68 про банкрутство ТОВ «Райенергоресурс» (м. Ужгород)

Оголошення дається з метою в місячний термін виявити кредиторів та можливих санаторів.

16.07.97

Пустовойтенко Валерій Павлович. *Українець. Народився 23.02.1947 року. Пройшов шлях від токаря до керуючого трестом «Дніпроважбуд». Працював головою виконкому Бабушкінської райради, головою Дніпропетровського міськвиконкому. Із 1993 року — міністр Кабінету Міністрів, згодом — заступник голови кредитно-фінансового союзу «ЕКСПОбанк». У 1994-му знову призначається міністром Кабінету Міністрів. З липня 1997-го — Прем'єр-міністр України.*

«Хочу сказати, що відставка уряду за нинішніх умов призведе до зриву тенденцій у стабілізації економіки та соціальної сфери, в організації робіт по збиранню врожаю та підготовки до зимового періоду. Кому це вигідно? Відповідь очевидна».

З виступу на сесії Верховної Ради 6 липня 1999 року.

Прем'єр, що боїться збитися з курсу

Відомий московський журналіст Валерій Аграновський розповідь про одного зі своїх героїв розпочав так: йому щастило. Йому диявольськи щастило. Про його тезку — нинішнього Прем'єр-міністра Валерія Пустовойтенка можна стверджувати: йому не щастило... І не треба підсилювати трагізм повтором фрази, бо Валерію Павловичу, справді, просто не щастило. Особливо у сучасній політичній розстановці: то посади, на які він претендував, «перехоплювали» удачливіші конкуренти, то попередники виявлялися настільки яскравими, що, попри їхню відсутність, вони й досі затьмарюють світлий образ прем'єра.

***

Мрія Валерія Пустовойтенка збулася у липні 1997 року, коли опісля тривалого протистояння Прем'єр-міністра і депутатської групи «Конституційний центр» Павло Лазаренко подав у відставку за станом здоров'я. Одного депутатського голосу вистачало, щоб міністр Кабінету Міністрів переїхав з одного поверху на інший — за його призначення прем'єром проголосувало 226 депутатів.

Чим запам'ятається сьомий уряд часів незалежності? А нічим. Отримавши більш-менш функціонуючу економіку, стабільну грошову одиницю — за долар тоді давали 1,7—1,8 гривні — і заборгованість по зарплаті та пенсіях, яка в окремих регіонах максимально сягала тримісячної виплати, фактично нульовий борг за енергоносії перед Росією, уряд розтринькав усе, що можна було розтринькати.

Доки Валерій Пустовойтенко на схемах показував, як зменшується заборгованість перед громадянами, внутрішній борг зріс удвічі і перевалив за 12 мільярдів гривень. Подібними темпами зростала фінансова піраміда запозичень за облігаціями внутрішньої державної позики. І врешті сталося те, що мало статися: у вересні минулого року гривня врешті обвалилася. І, попри обіцянки економічної стабілізації, рівень виробництва, а відтак і валовий національний продукт, знизився до вкрай непристойного рівня.

Врешті поточний рік став наочним підтвердженням безпорадності уряду Валерія Пустовойтенка. Із запланованих 35 мільйонів тонн збіжжя зібрали заледве, за оцінками Міністерства АПК, 21 мільйон. Учергове схудла гривня, урядовці прогавили зростання цін на світовому ринку нафтопродуктів. І, як результат, середньомісячна зарплата середньостатистичного українця зменшилася з 90 американських доларів у 1995 році до 40 — у поточному.

* * *

Як молитву, як клятву вірності, повсюдно твердить Валерій Пустовойтенко про підтримку урядом курсу реформ Президента. Інколи складається враження: він боїться збитися з цього курсу.

Але можемо заспокоїти Валерія Павловича: він послідовно повторює кроки Кучми-прем'єра. Недаремно соціально-економічна ситуація в Україні нині починає нагадувати ситуацію шестирічної давності.

Володимир КОРОЛЮК.

Що означає для вас День незалежності?

Анатолій ПИЛИПЕНКО, 60 років, будівельник:
— Це велике свято у житті нашої держави. Свято, яке відкриває нову епоху для України. Та поки що всі зусилля влади, здається, спрямовані більше на пограбування держави, ніж на її розбудову.

Олександр ПРОСКУРА, 33 роки, бухгалтер:
— Свято номер 1, як і має бути в будь-якій цивілізованій країні. Можливо, ми всі ще до кінця не усвідомили ціну незалежності, бо прийшла вона до нас напрочуд легко, і тому не цінуємо її до кінця. Отож, наше завдання всіляко її зміцнювати, а прийдешні покоління обов'язково змінять життя на краще.

Леонід СИМЧЕНКО, 58 років, пенсіонер:
— Свято як свято. От біда, що життя в нас стало гірше від собачого.

Віра ШАРАЙ, 42 роки, двірник:
— Надій на краще жодних. Просто безвихідь якась. А свято що?.. Були б гроші.

Раїса ТРОХИМЕЦЬ, 49 років, безробітна:
— Я більше ціную релігійні свята, а заслуги держави оціню тоді, коли вона поверне нам усім у нас же награбоване.

Віктор ВОЛИНЕЦЬ, 27 років, майстер:
— Я ніяк не можу знайти відповіді на єдине, але головне питання. Як ми могли розтринькати все надбане батьками й дідами. На жаль, нас очікує ще гірше життя, особливо за нинішнього Президента.

Наталія ЛИТВИНЕЦЬ, 31 рік, медик:
— Свято радісне. Аби ще життя було б таким. Сподіваюся на краще, та коли воно буде? А роки летять...

Василь Н., військовослужбовець (назвати прізвище відмовився):
— Знаєте, був період, коли хотів навіть подати рапорт і залишити армію — надто вже непевно себе почував і матеріально, й морально. Тепер переконаний: правильно зробив, що утримався від того кроку. Незалежній Україні потрібна сильна армія — це безперечно: он скільки різних конфліктів навколо останнім часом виникає. Думаю, держава про таку армію таки подбає, деякі ознаки цього вже з'являються.

Розмовляв Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

«Золото» за інтелект

Українська збірна за рівнем підготовки з самого початку вважалася міцним горішком

Віват, Піфагори!

Пам'ятаєте пісню, де співається про спортивне золото, яке «вечно и молодо». Виявляється, олімпійське золото буває не лише спортивним. На олімпіаді у Бухаресті, щоб зійти на п'єдестал, міцних м'язів було явно замало. Учасники отримували медалі згідно зі своїми інтелектуальними здібностями. Але аби перемогти на 40-й Міжнародній олімпіаді з математики серед школярів, працювати чемпіоном довелося не менше, ніж на спортивних іграх.

З історії

Народилася олімпіада в Румунії. Тобто вперше її було проведено саме там. Змагання те, хоч і звалося міжнародним, за географією швидше нагадувало соціалістичне: у ньому брали участь представники семи країн соцтабору. Наступного року свої математичні сили делегувала і Країна Рад. «Капіталістичний табір» ігнорував ці ігри ще шість років, допоки, врешті-решт, на олімпіаду у Берлін не завітали фіни. А 1967 року ареал учасників розширився за рахунок англійців, італійців, французів та шведів. Наші юні Піфагори під жовто-блакитним прапором почали виступати з 1992 року. Перший рік — неофіційно, поза конкурсом (такі правила для новачків). Потім — як повноправний учасник. Нинішнього року загартована в інтелектуальних баталіях українська збірна вийшла на старт усьоме.

Команда

На Міжнародну олімпіаду-99 у Бухаресті наші заявили шість учасників — за регламентом їх не може бути більше. Суворо контролюється ще один показник: віковий ценз. До двадцяти років ти —олімпієць, після — вже перебір. Був і попередній відбір. Ті, хто потрапив у стартовий список від України, спочатку пройшли чистилище шкільних олімпіад. Далі — міських, районних, обласних. Нарешті — всеукраїнської. Все, як у великому спорті.

Треба зазначити, вітчизняна команда за рівнем підготовки одразу вважалася міцним горішком і ходила у фаворитах. Найбільші сподівання покладалися на випускника вінницького ліцею № 7 Павла Пилявського. За його плечима вже було три міжнародні олімпіади і, що вселяло оптимізм, по черзі три нагороди: бронза, срібло та золото. Непогані результати під час попереднього відбору мали вихованець Києво-Печерського ліцею «Лідер» Максим Федорчук, випускники Українського фізико-математичного ліцею Національного університету імені Т. Шевченка Андрій Приймак, столичного ліцею «Наукова зміна» Євген Степанов, миколаївського муніципального колегіуму Олександр Манзюк, донецької школи № 37 Данило Зарайський.

Теореми до бою!

Поняття дружна команда, яке існує в колективних видах спорту, для вишезгаданого інтелектуального змагання навряд чи годиться. Що за користь навіть від найзгуртованішої збірної, коли ти врешті-решт залишаєшся сам на сам з аркушем паперу, списком складних математичних задач і відведеними для їх розв'язання хвилинами? Тоді твій товариш — власний інтелект, талант.

Згідно з розкладом змагань, протягом двох олімпіадних днів учасникам пропонували по три задачі. Розв'язання кожної задачі оцінювалося за семибальною шкалою. Хто набрав більше очок, той і чемпіон. Цього року найкращі результати показали румун Штефан Хорнец, венгр Тамаш Терпаї та наш співвітчизник Максим Федорчук — 39 балів. Вони — абсолютні переможці і, звісно, здобули «золото». Але на цьому роздача нагород не закінчилася. Математичний п'єдестал пошани покликаний підтримати обдаровану юнь на початку їхнього тернистого шляху від гарних учнів до видатних фахівців. Тому він довший, ніж спортивний. Залежно від кількості балів, отриманих під час змагань, було

вручено ще 35 золотих (серед призерів — Павло Пилявський), 70 срібних медалей (Андрій Приймак та Євген Степанов). А майже чверть учасників отримали бронзу (Данило Зарайський).

Біг по «совку» з бар'єрами

На цьому, власне, й можна б ставити крапку. Є здобутки, є чим пишатися... Отже, віват, Україно! Насправді була можливість виступити ще краще. На заваді став горезвісний ворог нашенського іміджу — «совковий» бюрократизм. Ще один потенційний учасник олімпіади — вихованець Українського фізико-математичного ліцею Національного університету імені Т. Шевченка Юрій Ганицький, який на зборах показував результат кращий, ніж Андрій Приймак (той самий, що взяв «срібло»), до Бухареста так і не потрапив. Не мав, виявилося, у паспорті необхідної печатки.

Можливо, саме через цю «совковість» Павло Пилявський вже здобуває освіту не вдома, а в далекому Массачусетському університеті (тамтешні викладачі пригледіли його на олімпіаді). Решта нинішніх призерів вступили до наших вузів, та, здебільшого, вивчаться і все одно спробують реалізувати себе за кордоном. Така статистика: 10% нагороджених на міжнародних математичних олімпіадах американців стають мільйонерами, а більшість наших — потенційними емігрантами.

Хоча є тут привід для оптимізму. Відплив інтелектуальних сил для країни, воно, звісно, —катастрофа. Але для обдарованої людини — це можливість професійного росту. Поїде вона і порадує світ якимось винаходом або відкриттям. А залишиться, і буде, як у тому анекдоті — усе життя перейматися питаннями «де б його підзаробити, аби сплатити за комунальні послуги». А за свій науковий внесок отримає велику лисицю та мізерну пенсію. Тому якщо розмірковувати у вселенському масштабі, той процес —річ непогана. Тільки все одно державних грошей шкода. Можна лише здогадуватися, скільки коштів Україна викидає на вітер щороку, готуючи висококваліфікованих фахівців для США, Західної Європи.

До речі, Америка не гребує комплектувати свою олімпійську збірну вихідцями з Китаю та колишнього Радянського Союзу.

Галина КВІТКА.

10% нагороджених американців стають мільйонерами, а більшість наших — потенційними емігрантами

Астрологічний прогноз на 23 — 29 серпня

ОВЕН. Не так швидко, як хотілося б, аж наприкінці тижня, але будете задоволені. Турботи про любов і дітей, організація, облаштування та оформлення чого-небудь — стануть для вас приємними моментами. Переважання жінок у колективі, особисті послуги одне одному — це те, що принесе вам радість.

ТЕЛЕЦЬ. Проблеми через те, що у вашій справі, у помешканні або в вас самих є щось, що заважає рухатися і розвиватися. Від цього буде незатишно в рідних стінах або не зможете повернутися додому чи залишити сім'ю. Жінка внесе в будинок затишок, радість і нові враження. Любов і захоплення зроблять вас кращими.

БЛИЗНЯТА. Опинетеся перед неприємним фактом, виявиться серйозна помилка, виникнуть проблеми з документами, можлива сварка — все це змінить особисті плани і штовхне вас на нерозважливий крок. Та наприкінці тижня до оселі прийде щастя й радість, чекайте поповнення в сім'ї, коштовного придбання або приїзду хорошого гостя.

РАК. Не робіть важливі покупки, не починайте операцій з купівлі-продажу квартири і предметів власності. Наприкінці тижня станеться вражаюча зустріч і багатообіцяюче знайомство. Мимоволі ви привернете до себе увагу.

ЛЕВ. На цьому тижні ваш настрій, як і враження, яке ви справляєте, коливаються від мінуса до плюса. Аналогічно змінюється й ваш погляд на власне життя. Спочатку не отримаєте задоволення від того, як використовуватимете своє вміння, й навіть від того, як витратите свої гроші. Найважчі дні — середа і четвер.

ДІВА. У роботі спіткатимуть невдачі і перешкоди у дрібницях. Поїздка, яка триватиме з вівторка по четвер, буде проблематичною і невдалою. І лише у кінці робочого тижня з'явиться те, що здатне вас втішити і розслабити. Відчуєте себе «на коні», велику радість і натхнення.

ТЕРЕЗИ. Нехай вас не лякають події, які станутся з вівторка по четвер, Те, що було задумано, не все здійсниться, втім допоможе позбутися марних сподівань. На вас справить сильне враження чоловік, практично не доступний вам. Спочатку він вам не сподобається, але потім стане другом.

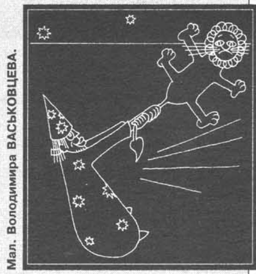
СКОРПІОН. Це тиждень реалізації планів. Ви повинні зробити все можливе і подолати всі перешкоди, щоб довести до кінця справу, яка була розпочата ще в травні і червні. Ви готові зробити крок, який буде успішним для найближчого майбутнього. Заради справи зумієте піти на компроміс.

СТРІЛЕЦЬ. Ви зробите для себе важливий висновок. Приводом послужить спілкування з начальством або з людиною, від якої залежить результат вашої справи. Потурбуйтеся про свою репутацію — і ви будете приємно здивовані тим, що маєте високий рейтинг. Можете зайняти непогану позицію в професійному середовищі.

КОЗЕРОГ. З вівторка по четвер на вас чекає смуга перешкод. Все відбуватиметься дуже різко і несподівано. Можна потрапити в неприємну історію, зіпсувати стосунки з начальством і партнером, сильно вдаритися і дістати хороший синець. В особистих стосунках і грошових справах найкраще поводитися нестандартно, тоді наприкінці тижня укладете вигідну угоду.

ВОДОЛІЙ. Всупереч очікуванням все закінчиться мирно і благополучно. З вівторка по четвер не варто ні на кого грішити. Щоб ви не засмучувалися — наприкінці тижня отримаєте компенсацію і допомогу, від кого найменше чекали.

РИБИ. Ви будете захоплені співпрацею з вигідною людиною або представником відомої фірми. У будь-якому варіанті прийдете до стосунків, досить перспективних і багатообіцяючих.

Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Фото з конверта

«Як тебе не любити, Києве мій...»

Фото Василя ПІНЧУКА.

Народний календар

Серпневого дня зимовим тижнем не заміниш

21 серпня — Ємиляна. За цим днем завбачували погоду на січень.

23 серпня — Лаврентія. Якщо у ставках вода тиха, то й осінь буде спокійною, а зима без завірюх.

25 серпня — Фотія. У гуцулів — день свята вогню.

27 серпня — Феодосія. Якщо буря цього дня, то на непогідний вересень.

Прикмети серпня

✔ Шпаки не одлітають на південь — тривалою і спокійною видасться осінь.

✔ Зелена дощова жаба стає коричневою — чекай дощу.

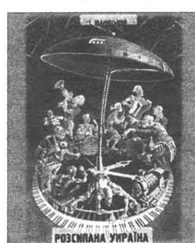
✔ Сплив сом і ганяється за верховодками — до грози й негоди.

✔ Дикі гуси не поспішаючи летять у вирій, роблять зупинки — осінь порадує довгим теплом.

✔ П'явки швидко рухаються у воді — буде сильний вітер.

Погляд нестороннього на навколишню «розсипаність»

На обкладинці — дотепна, «в тему» робота художника Сергія Пояркова

Побачила світ книжка відомого київського публіциста Івана Іваницького «Розсипана Україна» (Харків, видавництво «Крок»).

«Ми весь час плачемо... Та, можливо, пора вже вчитися веселитися хоч би на День Незалежності?» Звучить дуже актуально: видання маємо як подарунок до свята. Та книжка ця вчасна удвічі. Не відомо, чия це заслуга — провидіння чи добрих людей, але видання опиниться на полицях книгарень буквально на вирішальному відрізку виборчої дистанції.

Не подумайте, що «Розсипана Україна» — якась там агітка. Це іронічна, часом парадоксальна, де треба —прагматична, де треба — лірична добірка самостійних текстів — замальовок із строкатого українського життя-буття. Книжка, без сумніву, патріотична. Хоча це поняття останнім часом таке розпорошене, неціліснe, як, власне, й світ навколо. На відміну від згаданого у передмові О. Солженіцина, сам автор аж ніяк не нав'язує читачеві свій мудрий небайдужий погляд на «розтерзану» Україну. Скоріш, пропонує вдатися до таких не зайвих розумових вправ, мовляв, давай обмізкуємо все разом.

«Трішечки географії, історії, політики, економіки — всього потроху. Але — тільки свіжого, сьогоденного»... І. Іваницький — спостерігач широкого профілю. У цій історії одного видання особливо вартісне те, що чого б спостереження не торкалися, все прочитується з інтересом, одним ковтком. Хочеш — погоджуєшся, хочеш — ні, та нерідко киваєш головою: усе правильно...

«Маємо те, що дозволили собі мати», — перефразовує мало заспокійливе Іван Іваницький, майстер злободенної публіцистики, лауреат «Золотого пера». І читачі, ніби сидячи поруч з ним, перевтілюються з безхребетних пасивістів на потенційних (хай поки що мовчазних) перетворювачів «розсипаної» країни.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Витає над Трахтемировом козацький дух

По трахтемирівських археологічних знахідках можна вивчати праісторію України. Тут її корінь: від доскіфського періоду, трипільців, древніх слов'ян до козацтва. На неприступних наддніпрянських кручах стояла перша лицарська столиця гетьмана Петра Сагайдачного.

Нині від легендарної столиці залишилося лише кілька старезних хат, у яких доживають вік трахтемирівці. Без світла, радіо, будь-якого зв'язку. Залишився козацький цвинтар з кількома вцілілими могилами і церковищем. Щоб зберегти історичний ландшафт і безцінні пам'ятки, заховані у святій землі, створено державний історико-культурний заповідник.

...Тихо в Трахтемирові, безлюдно. Лише раз на рік, улітку, порушують тишу гір дзвінкі дитячі голоси. З усієї України приїжджають сюди на вишкіл юні козаки. Цього серпня до колишньої козацької столиці на всеукраїнський дитячий козацький збір «Трахтемирівська Січ» прибуло 170 посланців з Київської, Полтавської, Дніпропетровської, Херсонської, Одеської, Сумської, Рівненської областей. На жаль, не змогли прибути на Січ коші з Луганська, Запоріжжя, Чернігова та з інших міст. Причина проста — влада не допомогла. Всі, хто зібрався у Трахтемирові, приїхали «на власному ентузіазмі» і за родинні кошти.

«СІЧ» — Всеукраїнське дитяче козацьке товариство, що розшифровується ще й як «сила, істина, честь», входить до Міжнародної організації скаутів.

Упродовж семи років, збираючись на Січі, діти доглядали козацькі могили. З глибини століть народ зберіг у пам'яті прізвище козака, похованого в одній з них. Тож на цій могилі козака Мухи, звідки видно «і Дніпро, і кручі», юні січовики відправляють молебень за все загибле козацтво.

— Нам дуже прикро, — розповідає наказний отаман Борис Скребцов, —але сьомий трахтемирівський збір може бути останнім. На горі, на місці козацького цвинтаря, відомий підприємець Ігор Бакай почав споруджувати мисливський будиночок. Уже вирито котловани, збудовано вертолітний майданчик.

...Знайома з малюнків Тараса Шевченка висока Трахтемирівська гора була зрізана і втрамбована бульдозерами... Глибокі котловани, немов рани, порізали її вздовж і впоперек...

На що піднято руку?! Не про державний історико-культурний заповідник ідеться, хоч і в цьому розумінні тут порушено всі писані і неписані закони... Йдеться про кількатисячолітню історію, культуру свого народу, про пам'ять прапрадідів своїх. Як можна бульдозером — по козацьких кістках?!

Трахтемирів — незвичайне і загадкове місце. Тут історично люди ніколи не могли закріпитися. У кількох тисячоліттях до нашої ери, у кожному столітті новітньої історії сюди приходили люди, будували фортеці, міста, храми... А залишалися після них лише цвинтарі...

Може, хоч до цієї пересторогі прислухається новий будівничий на Трахтемирівських горах?

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Редактор номера Леонід БРОВЧЕНКО.

Редколегія: Олександр БІЛИК, Анатолій ГОРЛОВ, Леонід БРОВЧЕНКО, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Сергій ПРАВДЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 236694.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311155.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами — 441-86-50, 441-89-34, 441-89-44; телефакс —449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець – Верховна Рада України